

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Adam oğurluğu ilə
məşğul olan dəstə
tutuldu

yazısı səh.6-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16-18 mart 2024-cü il Şənbə № 50 (8423) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident: "Region bu gün sülhə həmişə olduğundan daha yaxındır"

"Sülh müqaviləsinin mətni üzərində danışıqlar aparılır"

yazısı səh.4-də

"Azərbaycan problemlərlə üzləşəcək" xəbərdarlığına Bakıdan cavab

yazısı səh.6-da

Müharibə, pandemiya, süni intellektə bağlı Bakı müzakirələri

yazısı səh.3-də

Ermənistanə sanksiya çağırışı - Al İrəvanla niyə yumşaq davranır?

yazısı səh.10-da

Hərbi arsenalımızda unikal silah - eyni anda 500 hədəfi...

yazısı səh.4-də

Ölkədə "ağ ölüm"ün həvəskarları artır - SOS!

yazısı səh.13-də

TV-lərlə bağlı məchul durum - qərardan aparıcılar xəbərsizdir...

yazısı səh.14-də

Qohum evliliyinin yasaqlanmasına kimlər qarşı çıxır? - açıqlama

yazısı səh.7-də

Tikinti obyektlərinin elektrik şəbəkəsinə qoşulmasına dair yeni qadağa

yazısı səh.14-də

Ramazan ayının 6-cı günü

İftar 19.03. İmsak 05.23-dək (Bakı)

6-cı günün duası: "İlahi, mənə bu gün Sənin sözündən çıxıb, günah etməklə xar və zəlil etmə! Qəzəb şallaqları ilə mənə vurma! Məni bu gün qəzəbinə səbəb olan günahlardan Öz minnət və qüdrətinlə uzaqlaşdır! Ey, arzu edənlərin son Arzusu!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

PAYTAXTDA MÜHÜM DİPLOMATİK GÖRÜŞ - BAKI BƏYANNAMƏSİNİN DETALLARI

Regional proseslərin indiki həssas vaxtında üç ölkənin XİN başçılarının təması xüsusi əhəmiyyət daşıyır; ictimaiyyətə açıqlanması diplomatik baxımdan doğru olmayan məsələlər də var

yazısı səh.9-da

Hökumət parlamento hesabat verdi - quru sərhədlər açılmayacaq

Baş nazir Əli Əsədov iqtisadi perspektivləri bəyan etdi - 2024-də nələr olacaq...

yazısı səh.5-də

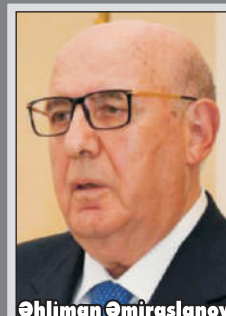
"Bakı və İrəvanın mövqeləri yaxınlaşıb" - Mirzoyan

yazısı səh.2-də

NATO-nun Baş katibi Azərbaycana gəlir

yazısı səh.9-da

Deputat: "Onkoloji xəstəliklərin sığorta ilə əhatə olunmaması anlaşılan deyil"

yazısı səh.13-də

Mikayil Cabbarov

Nazir: “Qeyri-neft-qaz emal sənayesində yaradılan əlavə dəyər artıb”

2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında qeyri-neft-qaz emal sənayesində yaradılan əlavə dəyər artıb.

“APA-Economics”-in xəbərinə görə, bu barədə iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov özünün X sosial şəbəkəsində paylaşımında qeyd edib.

“2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında qeyri-neft-qaz emal sənayesində yaradılan əlavə dəyər ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 17,8% artaraq 710,4 milyon manat olub”, - deyə nazir vurğulayıb.

Rusiyada üçgünlük seçki - RF prezidentini seçir

Simal qonşumuz Rusiyada prezident seçkisi keçirilir. Martın 17-dək üç gün ərzində keçiriləcək seçkilərdə dörd namizəd: heç bir siyasi partiyayı təmsil etməyən hazırkı dövlət başçısı Vladimir Putin, liberal demokrat partiyasının sədri Leonid Slutski, Dövlət Dumasının deputatı, “Yeni İnsanlar” partiyasının namizədi Vladislav Davankov və Rusiya Kommunist Partiyasının namizədi Nikolay Xaritonov prezidentlik yarışında mübarizə aparırlar.

7 may 2024-cü il tarixində hazırkı Rusiya Federasiyasının prezidenti Vladimir Putinin səlahiyyət müddəti başa çatır. O, sonuncu dəfə dövlət başçısı vəzifəsi səlahiyyətlərinə 7 may 2018-ci ildə başlamışdı. Bu gündən etibarən rusiyalılar ölkə rəhbərini yenidən seçirlər. (APA)

Rusiyada Federasiyası prezidentliyinə 8-ci dəfə keçirilən seçkilərdə səsverməyə start verilib. Rusiya Mərkəzi Seçki Komissiyasının açıqladığı məlumata görə, ölkə üzrə 94 mindən çox seçki məntəqəsi açılıb və 113 milyon 574 min 550 bülleten hazırlanıb. Seçkiləri izləmək üçün 106 ölkədən nümayəndə beynəlxalq müşahidəçi qismində akkreditasiyadan keçib, eyni zaman da 1500-ə yaxın jurnalist seçkiləri MSK-nın informasiya mərkəzindən, 12 645 jurnalist isə seçki məntəqələrində prosesi işıqlandırmaq üçün akkreditasiya alıb.

Budəfəki prezident seçkisinin özəllikləri ondan ibarətdir ki, Rusiya seçki qanunvericiliyi tarixində ilk dəfə olaraq Rusiya Federasiyasının prezident seçkisi ardıcıl 3 gün ərzində və məsafədən onlayn səsvermə mexanizmindən istifadə edilməklə keçirilir.

Evləri söküləcək 2886 ailəyə 50 milyon pul ayrılıb

Bakı, Gəncə və Sumqayıt kimi iri şəhərlərdə ən təhlükəli vəziyyətdə olan 69 bina var.

Musavat.com Report-a istinadən xəbər verir ki, bunu baş nazir Əli Əsədov Milli Məclisin martın 15-də keçirilən plenar iclasında Nazirlər Kabinetinin 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı təqdim

edərkən deyib.

Baş nazir bildirib ki, ölkə ərazisində qəzalı binalarla bağlı problemlərin həlli üçün son illərdə respublikanın 12 şəhər və rayonunda qəzalı binaların sökülərək yeni binaların tikintisinə və ya sakinlərə maddi yardımların verilməsinə 44,7 mln.manat vəsait ayrılıb.

“26 binada yaşayan 971

ailənin mənzil-məişət şəraiti yaxşılaşdırılıb. Bu istiqamətdə Prezidentin tapşırığına uyğun olaraq, Bakı, Gəncə və Sumqayıt kimi iri şəhərlərdə ən təhlükəli vəziyyətdə olan 69 bina (2886 ailə) ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 50 mln. manat vəsait ayrılıb. Növbəti 3 ildə bu istiqamətdə işlər davam etdiriləcək”, - Əli Əsədov əlavə edib.

Naqif Həmzəyev: “Gəncədə kurqanlar olan ərazidə tikinti işləri aparılır, tariximiz məhv olur”

Gəncə şəhərində yol infrastrukturunun yenidən qurulması həyata keçirilir. Yolların mühafizəsinə diqqət artırılmalıdır.

APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin martın 15-də keçirilən iclasında deputat Naqif Həmzəyev deyib.

Deputat bildirib ki, Gəncədə Heydər Əliyev Park kompleksinin yaxınlığında yerləşən Tunc dövrünə aid kurqanlar olan ərazidə tikinti işləri aparılır, tariximiz məhv olur: “Bu ərazinin xüsusi qoruyub saxlanılmasına və ya Heydər Əliyev Park kompleksinin ərazisinə birləşdirilməsini təmin etməyi xahiş edirəm”.

“Bakı və İrəvanın mövqeləri yaxınlaşıb” - Mirzoyan

“Ermənistan və Azərbaycan demarkasiya və ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı olaraq tanınmasının əsası kimi 1991-ci ildə SSRİ dağıldığı anda iki ölkə arasında mövcud olan sərhədin tanınması haqqında razılıq əldə etməyə yaxındır”.

Bu barədə martın 15-də Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan ölkə parlamentində çıxışında bildirib.

“Hazırda bu məsələ ilə bağlı bir ay əvvəl olduğundan daha çox qarşılıqlı anlaşma var. Məndə belə bir təəssürat yaranıb ki, biz bu məsələdə qarşılıqlı razılıq əldə etməyə çox yaxıncıq”, - deyə Mirzoyan qeyd edib. (Turan)

Novruz bayramına görə 7 gün iş olmayacaq

Novruz bayramı ilə əlaqədar 7 gün iş olmayacaq.

Musavat.com xəbər verir ki, Nazirlər Kabinetinin “2024-cü il üçün Novruz, Ramazan və Qurban bayramları günlərinin müəyyən edilməsi haqqında” qərarına əsasən, 2024-cü il martın 20, 21, 22, 23, 24-ü Novruz bayramı

müəyyən edilib.

Əmək Məcəlləsinə əsasən, 23 və 24 mart şənbə və bazar günlərinə, yeni bayram günləri istirahət günlərinə təsadüf etdiyi üçün 25-və 26 mart da qeyri-ış günləri olacaq.

Beləliklə, Novruz bBayramı ilə əlaqədar ardıcıl 20, 21, 22, 23, 24, 25 və 26-sı mart tarixlərində iş olmayacaq.

Odessa bombalandı - 16 nəfər ölüb, 55 nəfər yaralanıb

Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Ukrayna-nın Odessa vilayətini raket atəsinə tutması nəticəsində ölənlərin sayı 16 nəfərə çatıb, 55 nəfər isə yaralanıb.

APA xəbər verir ki, bunu Odessa vilayətinin administrasiya rəhbəri Oleq Kiper deyib.

O, ərazidə xilasətmə işlərinin davam etdiyini bildirib.

Bakıda XI Qlobal Bakı Forumu yekunlaşıb. Forumun ikinci günündə Azərbaycan Prezidenti bir sıra qəbullar keçirib.

Ölkə başçısı martın 15-də İsrailin sabiq xarici işlər naziri Tzipi Livnini qəbul edib. Görüşdə XI Qlobal Bakı Forumunun əhəmiyyətinə toxunulub, bu tədbirdə xeyli sayda qonağın iştirak etdiyi və təmsil olunan beynəlxalq institutların sayının artmasının önəmi vurğulanıb. Bu forumun beynəlxalq əməkdaşlığın möhkəmlənməsi işinə töhfə verəcəyinə əminlik ifadə edilib. Tzipi Livninin Qlobal Bakı Forumunda ənənəvi olaraq iştirak etdiyi qeyd olunub. Prezident İlham Əliyev Münxen Təhlükəsizlik Konfransı Fondunun Prezidenti Volfqanq İşingeri də qəbul edib. V.İşinger Münxen Təhlükəsizlik Konfransı Fondunun il ərzində dünyanın müxtəlif bölgələrində tədbirlər keçirdiyini deyərək, ölkəmizin bu tədbirlərdə təmsil olunması ilə əlaqədar dəvətini çatdırıb. Ölkə başçısı eyni zamanda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş Assambleyasının 78-ci sessiyasının Prezidenti Dennis Fransisi qəbul edib. Görüşdə Azərbaycanla BMT və onun müxtəlif strukturları arasında əməkdaşlıqdan məmnunluq ifadə olunub. Martin 15-də prezident İlham Əliyev həmçinin BMT-nin İnkişaf Proqramının Administratoru Axim Ştayneri qəbul edib. Axim Ştayner COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi və Azərbaycanın sədrliyi münasibətilə təbriklərini çatdırıb. Qeyd edib ki, BMT-nin İnkişaf Proqramı COP29-un keçirilməsi istiqamətində Azərbaycanla əməkdaşlığa hazırdır. (AzərTAc)

Forumun gedişində pənəllərdə sülh və müharibə, pandemiya, iqlim dəyişikliyi, yeni texnologiyaların perspektivləri, süni intellekt kimi məsələlər diqqət mərkəzində olub.

BMT Baş Assambleyasının 78-ci sessiyasının Prezidenti Dennis Fransis xüsusi çıxışı zamanı deyib ki, sülh və təhlükəsizliyin əldə olunması və bərpası istiqamətində daha çox addımların atılacağı, proqresə nail olunacağına inanılır və gözlənilir. APA-nın xəbərinə görə, Dennis Fransis beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri çərçivəsində iki ölkə arasında sülh sazişinin imzalanacağına ümid edir.

Xorvatiyanın keçmiş prezidenti, NATO Baş Kabininin keçmiş müavini Kolinda Qrabar-Kitaroviç

Müharibə, pandemiya, süni intellektə bağlı Bakı müzakirələri

XI Qlobal Bakı Forumu yekunlaşdı; deputat: "Sürətlə dəyişən dünyada Azərbaycan beynəlxalq məsələlərin müzakirə edildiyi məkanlardan biridir"

isə gələcəkdə dünyanın pandemiyalardan necə qorunması məsələsinə diqqət çəkib. Onun sözlərinə görə, Ukrayna-Rusiya müharibəsi başlayandan koronavirus unuduldu: "Amma virus hələ ətrafımızdadır. Dünyada baş verən proseslərə baxsaq, irəlində növbəti pandemiyalar da ola bilər. Amma nə vaxt və harada ortaya çıxacağını bilmirik". **Xorvatiyanın eks-prezidenti bildirib ki, hazırda pandemiyalar üçün ayrılan vəsaitin necə xərclənməsi ilə bağlı hər hansı dəqiq qərar yoxdur:** "Bunun üstündə işləmək lazımdır. Vaksinlərin də dünyada bərabər paylanmaması narahatlıq doğurur".

BMT-nin insanın immun çatışmazlığı Virus/Qazanılmış İmmun Çatışmazlığı Sindromu üzrə Birgə Proqramının (UNAIDS) icraçı direktoru Vinni Byanyima isə deyib ki, Azərbaycan İİV/QİÇS-ə yoluxmaların qarşısını alır, ölümlərin sayını azaldır. Onun sözlərinə görə, sağlamlıq hər kəsin hüququdur: "Bu, insanların hüquqlarından biridir. Sağlamlığın təminatı hər kəs üçün əlçatan olmalıdır. Bu gün dünyada 4 min qadın İİV/QİÇS-ə yoluxur. Hər dəqiqə bir qadın bu xəstəlikdən ölür. Azərbaycan isə yoluxmaların qarşısını alır,

ölümlərin sayını azaldır. Bu da təqdirəlayiq haldır".

Türk Dövlətləri Təşkilatı Ağsaqqallar Şurasının sədri Binəli Yıldırım ətraf mühit və regionda təhlükəsizlik mövzularına diqqət çəkib: "Real siyasət sülhün bərqərar edilməsinə çalışmalıdır. Bu isə çox çətin məsələdir. Müzakirələrdə bunun bizim bölgənin təmsilində çətinliklərindən danışdıq. Haradasa müharibə alovlanırsa, bundan bütün dünya əziyyət çəkir".

İqlim dəyişmələri barədə danışan Binəli Yıldırım deyib ki, bu proses bu gün başlamayıb və ola bilsin 5, ola bilsin 10 il sonra dünya daha ciddi problemlərlə qarşılaşsın: "Buna görə də dünya ölkələri ciddi addımlar atmalıdır".

O deyib ki, istər inkişaf etmiş, istərsə də az inkişaf etmiş ölkələr ətraf mühitə atılan karbon tullantılarının azaldılmasında öz üzərinə öhdəlik götürməlidir. (APA)

Azərbaycan səhiyyə naziri Teymur Musayev də müzakirələrdə iştirak edib. O bildirib ki, Qlobal miqyasda "Hamı üçün sağlamlığa" nail olmaq üçün bir sıra problemlər var. Xəstəliyin yükü bütün dünyada dəyişir. Təxminlərə görə, 2040-cı ilə qədər bütün ölümlərin 50 faizi qeyri-in-

feksion xəstəliklərlə bağlı olacaq. "Dünya əhalisinin üçdə biri üçün zəruri dərman vasitələrinə çıxış problemi var. Dərmanların qiyməti zəif inkişaf etmiş ölkələr üçün əlçatmazdır. Yeni texnologiyaların transferi, qiymət modellərinin nəzərdən keçirilməsi, əqli mülkiyyət maneələrinin aradan qaldırılması, məhsulun inkişafı üzrə tərəfdaşlıqların tətbiqi əsas dərmanlara çıxışı asanlaşdırır bilər", - deyərək nazir bildirib.

Martin 14-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə işə başlayan XI Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində "Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mükafatı"nın təqdimat mərasimi olub. Beynəlxalq mükafata Albaniya prezidenti Bayram Beqay, Avropa Mərkəzi Bankının sabiq prezidenti Jan-Klod Trişe və Münxen Təhlükəsizlik Konfransının sabiq sədri Volfqanq İşinger layiq görülüb.

Ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan da forumda çıxış edib. O vurğulayıb ki, dünya artıq global sistemin dəyişdiyi dövrdədir.

Rusiya-Ukrayna müharibəsinə diqqət çəkən nazir deyib ki, infrastrukturaya zərər deyib, ciddi in-

Volfqanq İşinger: "BMT institutları öz funksiyasını yerinə yetirə bilmir"

Bu gün regional alyanslar, institutlar əvvəlki illərlə müqayisədə daha vacibdir, çünki BMT institutları öz funksiyasını yerinə yetirə bilmir.

APA xəbər verir ki, bunu Münxen Təhlükəsizlik Konfransının Təsis Şurasının Prezidenti Volfqanq İşinger XI Qlobal Bakı Forumunun panel müzakirəsində deyib.

"Qlobal idarəetmədə çatışmazlıqlar var, qlobal təsisatların funksiyalarını indi regional alyanslar yerinə yetirir", - o qeyd edib.

O bildirib ki, alyanslarda üzvlərin bərabər hüquqlu olması önəmli nüansdır: "NATO üzvləri arasında bərabərliyin ən yaxşı nümunəsidir, lakin biz eyni zamanda etiraf etməliyik ki, burada aparıcı, lider ölkələr də var və ya ATƏT-də qərarlar konsensusla alınır, amma digər tərəfdən, bu mürekkəb bir məsələdir, çünki təsəvvür edin ki, hər hansı bir üzv ölkə vacib qərara veto qoya bilər", - Volfqanq İşinger vurğulayıb.

O əlavə edib ki, ən vacib məsələlərdə ölkələri yalnız buraxmaq, təcrid edərək arxada qoymaq olmaz, çünki

san itkisi baş verib: "Hər kim müharibədən qalib çıxıb bilməyəcək. Mütləq şəkildə bu münaqişə danışılmalı yolla ilə həllini tapmalıdır. Biz XXI əsrə münasib Avropa qitəsində atəşkəsin bərqərar edilməsini vacib bilir". Hakan Fidan həmçinin Türk Dövlətləri Təşkilatının özünü tam formada quran beynəlxalq təşkilat olduğunu vurğulayıb: "Hər bir bağlandı, əməkdaşlıq region üçün fayda verəcək", - nazir əlavə edib.

Deputat Musa Qasımlı hesab edir ki, Azərbaycanın beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməsi onun dünyada mövqeyinin artmasından xəbər verir: "Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə

"Parçalanmış dünyanın bərpası" mövzusunda keçirilən XI Qlobal Bakı Forumu qarışıq, parçalanmış, qarşı-qarşıya dayanan, münaqişələrlə dolu dünyanın bərpası istiqamətində Azərbaycanın nümunə olduğunu, model verdiyini göstərir. Forumun açılış mərasimində Prezident İlham Əliyevin çıxışı bir neçə vacib məsələ baxımından diqqəti cəlb etdi. Forum Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi tam bərpa edildikdən sonra ilk dəfə keçirildi. O, Davos

Dünya İqtisadi Forumu, Münxen Təhlükəsizlik Konfransı kimi aparıcı beynəlxalq forumlarla bir cərgədə dayanır, getdikcə coğrafiyası genişlənir və nüfuzu artır. Bu o deməkdir ki, sürətlə dəyişən dünyada Azərbaycan beynəlxalq məsələlərinin müzakirə edildiyi məkanlardan biridir, dünya işlərində rolunu güclənir, mövqeləri möhkəmlənir. Azərbaycanın işğalçı Ermənistan üzərində parlaq qələbəsi ciddi geosiyasi dəyişiklik olmaqla digər münaqişələrin həllinə, separatçılığa son qoyulmasına müsbət təsir göstərəcək. Azərbaycan münaqişələrindən əziyyət çəkənlərə bir nümunə verib.

Bütün təzyiqləri rədd edərək qələbəni təkbəşinə qazanan Azərbaycan Cənubi Qafqazda sülh istəyir və bundan ötrü çalışır. Hər şey Ermənistan tərəfinin davranışlarından asılıdır. Regionu qarışdırmaq istəyən dövlətlərə burada yer olmayacaqdır. Gələcək sülh və əməkdaşlıqdır".

Qeyd edək ki, "Parçalanmış Dünyanın Bərpası" mövzusunda XI Qlobal Bakı Forumunda 70-dən artıq ölkədən 350-dən çox qonaq iştirak edib.

■ **Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"**

Prezident: “Region bu gün sülhə həmişə olduğundan daha yaxındır”

“Sülh müqaviləsinin mətni üzərində danışıqlar aparılır”

Xəbər verdiyimiz kimi, Prezident İlham Əliyev Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş Assambleyasının 78-ci sessiyasının prezidenti Dennis Fransisi qəbul edib.

APA xəbər verir ki, söhbət zamanı Azərbaycanın sülh gündəliyinə sadıqlığı, sülh müqaviləsinin əsasını təşkil edən fundamental prinsiplərin Azərbaycan tərəfindən irəli sürüldüyü və sülh müqaviləsinin mətni üzərində tərəflər arasında danışıqların aparıldığı qeyd olunub.

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, COP29-un Azərbaycan da keçirilməsi ilə əlaqədar Şərqi Avropa qrupunda konsensusun əldə edilməsi özlüyündə sülh gündəliyinin tərkib hissəsi olub. Belə ki, Azərbaycan Ermənistanın Şərqi Avropa Qrupundan COP-un Büro üzvlüyünə namizədliyini, Ermənistan isə Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi etmək üçün namizədliyini dəstəkləyib və qarşılıqlı şəkildə hərbiçilər azad edilib ki, bu da sülh gündəliyinə xidmət edən məqamdır.

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Azərbaycan Ermənistanın işğalına BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə uyğun olaraq özünümüdafiə hüququndan istifadə edərək son qoyub və nəticə etibarilə region bu gün sülhə həmişə olduğundan daha yaxındır.

Azərbaycan İsraildən hərbi təyinatlı daha bir silah - “Sky Dew” aerostatı alıb. Yerli medianın yazdığına görə, bu, raketləri və təyyarələri aşkar etmək üçün istifadə olunacaq.

“Sky Dew”-nin əsas missiyası aşağı hündürlükdə uçan qanadlı raketləri, dronları və digər müasir hava təhlükələrini aşkar edərək erkən xəbərdarlıq etməkdir. Bu məqsədlə aerostat böyük məsafədə olan obyektləri aşkarlaya bilən AESA (Active Electronically Scanned Array) radarı ilə təchiz edilib.

Aerostat bir neçə gün ərzində fasiləsiz müşahidə apara bilir və 250 km-dən uzaq aşkarlama məsafəsi ilə 500-ə qədər hədəfi izləyə bilər. Aerostatla onun yerüstü stansiyası arasında məlumat ötürülməsi təhlükəsiz fiber optik məlumat bağlantıları vasitəsilə həyata keçirilir.

Diqqətçəkicidir ki, “Sky Dew”-un xüsusiyyətləri barədə artıq erməni mediası da narahatlıqla yazıb.

Bu, nə dərəcədə unikal silahdır və düşmən üzərində ordumuza əlavə hansı üstünlüklər yaradır?

“Təxris Olunmuş Hərbiçilərin Gəncləri Ma-

arifləndirmə” İB-in sədri Emin Həsəni Azərbaycanın İsrailə hərbi əməkdaşlığının daha da dərinləşdiyini söylədi: “Azərbaycan dövləti hər zaman ən öndə olan məsələlərdən biri kimi təhlükəsizliyi, müstəqilliyi, ərazi bütövlüyünün qorunmasını, vətəndaşların rahat yaşamasını əsas götürüb. Hər bir dövlət üçün onun güclü ordusunun olması, müasir silahların əldə edilməsi ən vacib məsələlər sırasında demək olar ki, birinci yerdə dayanır. Azərbaycan dünyanın ən qabaqcıl ölkələri ilə əməkdaşlıq edir. Onlardan da biri İsraildir. Sırr deyil ki, İsrail dünyanın ən müasir hərbi texnologiyaya sahib ölkələrindən biridir. Azərbaycan hərbi modeldə Türkiyə modelinə keçir. Türk ordusu dünyanın ən nüfuzlu ordularından biridir. Azərbaycan durmadan ordusunun peşəkarlığını artırmaqdadır. Komando hərbi hissələri yaradılmaqdadır.

İsraildən müasir silahlar alınır. Eyni zamanda Türkiyə də müasir silahlar alır. Dünyanın ən müxtəlif ölkələrinin hərbi arsenalı ilə yaxından maraqlanırlar. Müasir silahlar da istehsal olunur. Dünyada necə ki, informasiya texnologiyaları və digər sahələrdə hər gün yenilənmə olur, silah texnologiyasında da bu yenilik hər an yaşanır. Sən də bir dövlət olaraq, bu yenilənməni izləməlisən, təhlillər aparmalısan. Öz dövlətin, onun ərazi bütövlüyü üçün ən müasir silahlar hər zaman almağa diqqət yetirməlisən.

Hərbi arsenalımızda unikal silah - eyni anda 500 hədəfi...

Ekspert: “Bütün istiqamətlərdən gələ biləcək təhlükə anında aşkarlanacaq”

Hansı silahları özün istehsal edə bilərsən, bu, çox önəmlidir. Bunu hansı müttəfiq dövlətlərlə edə bilərsən, bu da çox vacibdir. Bəzi dövlətlər var ki, ondan silah almalısan ki, müharibə vaxtı o təminat dayanmasın. İsrailin Azərbaycanla olan əməkdaşlığı 44 günlük savaşa sınaqdan çıxdı. Türkiyə aydındır, qardaş ölkədir. Amma İsrail azsaylı ölkələrdən oldu ki, birmənalı şəkildə bizi dəstəklədi. Bu baxımdan deyirəm ki, silah alacağın ölkə də önəmlidir. Bu məsələlər hərtərəfli təhlil olunur, milli maraqlara uyğun qərarlar verilir. İstər 44 günlük savaş, istər bir günlük antiterror tədbirləri, istərsə də, ondan öncəki “qisas əməliyyatları” olsun, sübut etdi ki, Azərbaycan Ordusu çox yüksək peşəkarlığa malikdir, əldə etdiyi silahlar da hərbi səhrada onun işinə yararır. Elə böyük ölkələr var ki, ordusunda ən güclü silahlar var, amma vaxtı keçmiş silahlar sayılır, yaxud da köhnəlmək üzrədir. Belə silahlar hərbi əməliyyatlarda işə yaramır. Ona görə də bu məsələlər hərtərəfli təhlil olunur. Tək silahların olması önəmli deyil. Bu silahları hansı ölkələrdən alırsan,

bunun davamlılığı varmı, bu silah sənin üçün nə qədər əhəmiyyətlidir, bu məsələlər çox önəmlidir. İsrail də öz ərazisini qorumaq üçün bu silahlardan istifadə edir. İsraildə elə silahlar var ki, özündən sonra onu verə biləcəyi 1-2 ölkə var ki, onlardan biri də Azərbaycan dövlətidir. Çalışırıq ki, ordumuz günün tələblərinə tam şəkildə cavab versin. Ermənistanla ordumuz, hərbi arsenalımız arasında ölçüyə gəlməyəcək dərəcədə fərq var. Sadəcə, əvvəllər Ermənistanla müharibə vəziyyətdə olduğumuz üçün müqayisələr aparılırdı. Ermənistanın Fransa, Hindistan, Yunanistan kimi ölkələrlə silah alverində yaxınlığı varsa, bizim də bu istiqamətdə Türkiyə, İsrail, Pakistan kimi ölkələrlə çox yaxın əlaqələrimiz var. Azərbaycanın müttəfiqlərinin hər cəhətdən Ermənistanın arxasında duranlardan güclü olduğu açıq-aşkar görünür. Biz son müharibələrdə bunun bir daha şahidi olduq”.

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd qeyd etdi ki, Azərbaycanın İsraildən aldığı raket və təyyarələrin erkən aşkarlanması üçün qabaqcıl sistemlə

təchiz edilmiş “Sky Dew” aerostatı digər sistemlərdən çox fərqlənir və üstündür: “Yer üzərində qurulmuş digər sistemlər yaxın məsafədə kor olur. “Sky Dew” aerostatının belə bir problemi yoxdur. “Sky Dew” aerostatındakı radarlar eyni anda hədəfləri aşkar edə, nəzarətdə saxlaya, izləyə, kordinatları ötürə bilər. “Sky Dew” aerostatının digər üstünlüyü ondan ibarətdir ki, bir neçə gün səmada qala, eyni anda 500 hədəfi izləyə bilər. “Sky Dew” aerostatı 250 km-dən çox məsafədən hədəfləri aşkarlaya bilər. Bu o deməkdir ki, Azərbaycanın mərkəzində bu sistem yerləşdirilsə, onun vasitəsilə bütün potensial təhlükə yaradaçaq hədəflər aşkarlana, izlənilə və kordinatları hava hücumundan müdafiə sistemlərinə ötürülə bilər. Aviasiya radio aşkarlama və istiqamətləndirmə kompleksi olaraq ABŞ AWACS, Rusiya isə A-50 təyyarələrindən istifadə edir. Məsələ ondadır ki, havadan radar sistemi olaraq yuxarıda sözügedən komplekslərin 1 saatlıq uçuşu təxminən 40 min dollara başa gəlir. “Sky Dew” aerostatını isə bundan də-

fərlə ucuzdur. Ermənistan Fransadan GM-200 radar sistemi alıb. Bu sistem də 250 km məsafədəki hədəfləri aşkarlaya bilər. Ancaq bu sistem yerdən quraşdırılır. Müqayisə aparılsa, Azərbaycanın İsraildən aldığı sistem daha üstündür. Əlavə olaraq qeyd etmək lazımdır ki, Fransa Ermənistanla həmin radar sisteminin raket kompleksini satmayıb. Müasir müharibələr onu göstərir ki, radar sistemləri çox önəmlidir. Çünki müharibələrdə dronların fəaliyyəti daha qabarıq görünür. Bəzi ölkələr radarların izlənməsi üçün kütləvilikdən və kiçik ölçülü radarlardan istifadə edir. Ancaq “Sky Dew” aerostatı eyni vaxtda 500 hədəfi izləyə bilər. Bu da kütləvi PUA hücumunun izlənməsini həyata keçirə biləcək. Xüsusilə aşağıdan uçuşlarla radarın yayınmaq da mümkün olmayacaq. Hesab edirik ki, Azərbaycan bu sistemi almaqla havada üstünlüyünü təmin etmiş olur. Təkcə Ermənistandan yox, digər qonşulardan, bütün istiqamətlərdən gələ biləcək təhlükə anında aşkarlana biləcək”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

15

martda Milli Məclis-in növbəti iclası keçirildi. İclasın gündəliyində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatının müzakirəsi var idi. Spiker Sahibə Qafarova baş nazir Əli Əsədov, Nazirlər Kabinetinin üzvlərini, deputatları salamladıqdan sonra parlamentdə keçirilən son görüşlər, dinləmələrlə bağlı nitq söylədi. Həmçinin bildirdi ki, Milli Məclisin yaz sessiyasının beşinci iclasıdır və konstitusiyaya uyğun olaraq Nazirlər Kabineti ötən ildəki fəaliyyəti barədə hesabat verir: "İlk öncə qeyd edirəm ki, Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi formalaşdıqdan sonra hökumət üzvləri ilk dəfədir, Milli Məclisin iclasında iştirak edirlər. Xatırladım ki, fevralın 16-da baş nazirin təyinatına razılıq məsələsinə baxılarkən biz hörmətli Əli Əsədov təbrik etmişdik. İndi isə fürsətdən istifadə edərək, hökumətin bütün üzvlərini səmimi qəlbdən təbrik edirik və onlara yeni uğurlar arzulayırıq".

Daha sonra hökumətin hesabatını **baş nazir Əli Əsədov** təqdim etdi. Öncə bildirdi ki, belə bir hesabatlılıq hökumətlə Milli Məclis arasında səmərəli və işgüzar əməkdaşlığa böyük fayda verir: "Hökumətin gördüyü işləri hörmətli millət vəkili ilə birlikdə müzakirə etməyə və qarşıda duran vəzifələri və çağırışları bir daha dəqiqləşdirməyə şərait yaradır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Şanlı Ordumuz tərəfindən Ermənistanın 30 ilə yaxın işğalçılıq siyasətinə 44 günlük Vətən müharibəsində son qoyulduqdan 3 il sonra - 2023-cü ilin sentyabr ayında bir günlük antiterror tədbirləri nəticəsində ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimiz tam təmin edilib. Bu, tarixi hadisədir və bu tarixi hadisə bizim çoxəsrlik tariximizdə xüsusi yerə malikdir. Məhz 7 fevral tarixində prezident seçkisinin əsas əlaməti, xüsusiyyəti və önəmi ondadır ki, müstəqillik dövründə ilk dəfə idi ki, seçkilər ölkəmizin bütün ərazilərində keçirilib. 2023-cü il Azərbaycan xalqı və ölkəmiz üçün çox əlamətdar və uğurlu il olub. Prezident İlham Əliyev 2024-cü ilin yanvarın 10-da yerli televiziya kanallarına müşahidəsində xüsusi olaraq vurğulayıb ki, "Bu gün biz 2024-cü ilə suverenliyini tam bərpa etmiş ölkə kimi, xalq kimi başlayırıq". Dövlətimizin başçısı müasir tariximizin yeni dövrünün məhz 2023-cü il sentyabrın 20-dən sonra başladığını bildirib və bu gün ölkə qarşısında duran yeni vəzifələri yeni dövrün vəzifələri kimi dəyərləndirib". Baş nazir dedi ki, hesabat ilində ölkədə 123 mlrd. manatlıq və ya 2022-ci

Hökumət parlamento hesabat verdi - quru sərhədlər açılmayacaq

Baş nazir Əli Əsədov iqtisadi perspektivləri bəyan etdi - 2024-də nələr olacaq...

illə müqayisədə real ifadədə 1,1% çox ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsal olunub, əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM isə 0,5% artaraq 12,1 min manat (7,1 min ABŞ dolları) təşkil edib. 2023-cü ildə ÜDM istehsalı 2022-ci ilə müqayisədə neft - qaz sektorunda 1,7% azaldığı halda, iqtisadiyyatın qeyri neft-qaz sektorunda 3,7% artıb, qeyri neft-qaz sənayesi 8% artıb.

Həmçinin qeyd etdi ki, 2023-cü ildə xarici ticarət dövriyyəsi təxminən 45 mlrd. ABŞ dollarına çatıb, müsbət ticarət saldosu 10,3 mlrd. dollar olub. Qeyri-neft ixracı 9,8% artaraq 3,3 mlrd. dolları üstələyib. Ə.Əsədovun sözlərinə görə, 2023-cü ildə ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 17% və ya 10 mlrd. ABŞ dolları artaraq 68,5 mlrd. dollar təşkil edib, ÜDM-in 95% səviyyəsində... Xarici dövlət borcunu isə 10 dəfədən çox üstələyir. "2023-cü ilin sonuna xarici dövlət borcunun məbləği 3,5% azalaraq 6,46 mlrd. ABŞ dolları olub və ÜDM-in 8,9%-ni təşkil edib. Milli iqtisadiyyatın inkişafında və ÜDM-in artım tempində neft faktorunu xüsusi nəzərə almalıyıq. Bu baxımdan neft hasilatının sabitləşməsi istiqamətində işlər ciddi nəzarətlə davam etdiriləcək. Ortamüddətli dövrdə qeyri-neft-qaz ÜDM-nin artım tempinin sürətlənməsinin

neft-qaz sektorunda azalmanı kompensasiya edəcəyi və iqtisadi artımın sürətlənməsinə töhfə verəcəyi proqnozlaşdırılır" - Ə.Əsədov bildirdi.

Hökumət başçısı qeyd etdi ki, hesabat ili ərzində büdcə gəlirlərinin yüksək icrası şəraitində 2023-cü ilin dövlət büdcəsinin xərcləri düzəltmə zamanı 3.3 mlrd.manat artırılıb ki, bu da ötən il strategiyada nəzərdə tutulan hədəflərə çatmağa imkan verib: "Bütövlükdə, 2023-cü ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri təxminən 35,6 mlrd. manat olub ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 4,9 mlrd. manat (və ya 16%) çoxdur. Xərcləri isə 36,5 mlrd. manat və ya 99,5% səviyyəsində icra olunub ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 4,4 mlrd. manat (və ya 13,7%) çoxdur. Eyni zamanda Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsinə verilmiş dövlət müəssisələrinin maliyyə və əməliyyat göstəricilərində əhəmiyyətli yaxşılaşma müşahidə edilir. 2023-cü ildə Portfel Şirkətlərin səmərəli fəaliyyəti nəticəsində ümumi gəlirləri təqribən 74%, EBITDA göstəricisi 101% artmış və 11 şirkətdən 8-də potensial dividend ödəmə imkanları yaranıb".

Ə.Əsədov qeyd etdi ki, ölkə ərazisində qəzalı binalarla bağlı problemlərin həlli üçün son illərdə respublika-

nın 12 şəhər və rayonlarında qəzalı binaların sökülərək yeni binaların tikintisinə və ya sakinlərə maddi yardımların verilməsinə 44,7 mln. manat vəsait ayrılıb, 26 bina da yaşayan 971 ailənin mənzil-məişət şəraiti yaxşılaşdırılıb: "Bu istiqamətdə cənab Prezidentin tapşırığına uyğun olaraq, Bakı, Gəncə və Sumqayıt kimi iri şəhərlərdə ən təhlükəli vəziyyətdə olan 69 bina (2886 ailə) ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 50 mln. manat vəsait ayrılıb. Növbəti 3 ildə bu istiqamətdə işlər davam etdiriləcək. 2023-cü ildə təhsil sisteminin inkişafı üçün dövlət büdcəsində təhsil xərclərinə 4,4 mlrd. manat vəsait ayrılıb - artım 19,2%. 2023-cü ildə 186 təhsil müəssisəsində əsaslı təmir və tikinti işləri aparılıb. Habelə ötən il Heydər Əliyev Fondu tərəfindən 17 ümumi təhsil müəssisəsi tikilmiş, 2-si əsaslı təmir olunub, 9-unun isə tikinti işləri davam etdirilir".

Hökumət başçısı dedi ki, ölkədə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, əsas ərzaq məhsulları ilə özünütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsi, idxaldan asılılıq səviyyəsinin azaldılması hökumətin gündəliyində duran əsas vəzifələrdən biridir. Onun sözlərinə görə, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal-

çılarına maliyyə dəstəyi olaraq ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün 478 mln. manat vəsait ayrılıb: "1 yanvar 2024-cü ildən kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə vergi güzəştlərinin vaxtı daha 3 il müddətinə uzadılıb. Deputatları narahat edən pay torpaqları üzərində mülkiyyət hüquqlarının rəsmiləşdirilməsi üzrə problemlərin həlli ilə bağlı mülkiyyət sənədləri almayan vətəndaşlardan 53 min 516 nəfərin müraciəti daxil olub ki, onlardan 47 min 509 müraciət üzrə (90%) dövlət qeydiyyatı aparılıb və mülkiyyət sə-

- 140 min nəfərin - doğma torpaqlarına qayıdışı təmin olunmalıdır. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişafında yeni drayverlərdən biri olaçaq".

Hesabat ətrafında müzakirələr aparılarkən **deputat Fazil Mustafa öncə** "Qarabağ" futbol klubunun son uğurundan bəhs etdi. Bildirdi ki, maliyyə müstəqilliyi olan bir komanda Avropada Azərbaycan idmanının bu qədər üstünlüklərini göstərə bildi. "Bürokratiya müdaxilə etmədikcə inkişaf daha çox olur. İdmanımızın inkişafına bu istiqamətdə diqqət yetir-

malıyık. Bundan əlavə, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyinin 643 min nəfərə peşəyönümlü məsləhət verib, 486 min nəfərə iş yeri açdığı qeyd olunur. Olmaz ki, iş yeri açdığı qədər məsləhət, məsləhət verdiyi qədər də iş yeri açsın? İşə düzəldirlər, bir ildən sonra çağırılırlar ki, müqavilənin müddəti bitib, yerinə başqa adamı götürürlər. Bu nöqsanlar aradan qaldırılmalıdır", - deyə deputat ardınca bildirdi.

Deputatların çıxışından sonra baş nazir Əli Əsədov onları narahat edən məsələlərə münasibət bildirdi. Hökumət başçısı quru sərhədlərin bağlı olması ilə bağlı narahatlıqlara da toxundu. "Bizim quru sərhədlərin bağlanması ilə bağlı qərarı mən 2021-ci ildə imzalamışam. Bu yaxınlarda da 3 aylıq bağlı qalması ilə bağlı qərara imza atdıq. Sərhədlərimiz bu müddətdə bağlı qalacaq", - deyə Əli Əsədov bildirdi. Baş nazir qeyd etdi ki, 2021-ci ildə sərhədlərin bağlı olmasına baxmayaraq, ÜDM-in yüksək faizləri müşahidə edilib: "2021-ci ildə ÜDM 5 dəfə artıb. 2022-ci ildə 4,7 dəfə artım olub".

Daha sonra hesabat səssə qoyuldu və 90 lehinə, 2 əleyhinə, 2 bitərəf olmaqla qəbul olundu.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

2026-cı ilədək 34 500 ailənin

“Artıq Ermənistanda Rusiyanın zamanəti ilə təhlükəsizlik sisteminə imtina ilə bağlı siyasi qərar qəbul edilib və ardıcıl olaraq həyata keçirilir”.

Bunu Rusiya xarici işlər nazirinin keçmiş müavini (1990-1991), politoloq Andrey Fyodorov deyib.

“Ermənistan tezliklə yeni milli müdafiə və təhlükəsizlik konsepsiyasını qəbul edəcək. Gələn ildən Ermənistan tamamilə Qərb dövlətlərinin təchiz etdiyi silahlara keçəcək. Yaxın vaxtlarda İrəvan Rusiya sərhəddçilərini Ermənistan ərazisindən çıxaraçaq. Bir ay və ya ay yarım-dan sonra isə Rusiya hərbi bazasının Gümrüdə çıxarılmasının mümkünüyü açıqlana bilər. Bu gün gördüyümüz Qərbin Cənubi Qafqaza təsir etmək, Rusiyanı sıxışdırmaq, Cənubi Qafqazda yeni geosiyasi tarazlıq yaratmaq istəyidir”, - sabiq diplomat qeyd edib (Axa.az).

Onun sözlərinə görə, Ermənistanın müdafiə təhlükəsizliyi konsepsiyasını dəyişməsi təkcə Rusiya

“Azərbaycan problemlərlə üzləşəcək” xəbərdarlığına Bakıdan cavab

Azərbaycandan reaksiya: “Ermənistanın hərbi baxımdan Azərbaycana çətinliklər yaratmaq kimi bir imkanı yoxdur”

sibətlər hazırda sabitdir, tərəflər arasında heç bir problem yoxdur. Ümumi anlayış mövcuddur ki, Cənubi Qafqazın iqtisadi infrastruktura ehtiyacı var, lakin onun təhlükəsizliyi təmin edilməlidir. Rusiya da, Azərbaycan da buna hazırdır, Ermənistan yox. İrəvanın vektor dəyişikliyi ilə bağlı Rusiya və Azərbaycanın hansı addımlar atacağı, hansı imkanların olduğu hadisələr inkişaf etdikcə bilinəcək”.

Rusiya istehsalı silah-sursat və texnikanı Qərb istehsalı olan silahlarla əvəz etməsi istiqamətində bağladığı sazişlər bunun bariz göstəricisidir. Qərb isə həqiqətən də Cənubi Qafqaz regionunda öz maraqlarını təmin etmək və Rusiyanı regiondan sıxışdırıb çıxarmaq üçün bu işdə Ermənistanı istənilən dəstəyi verməyə hazır görünür. Söhbət təbii ki, təkcə hansısa erməni sevgisi ilə bağlı deyil. Əsas olan Qərbin ma-

siyasətindən çəkindirmək üçün kifayət qədər rıçaqları mövcuddur”.

Ekspert vurğuladı ki, Ermənistanın enerji təhlükəsizliyi, qida təhlükəsizliyi baxımından tamamilə Rusiyadan asılı olduğunu, eləcə də Ermənistandakı ən iri dövlət şirkətlərinin, buraya elektrik enerjisi, qaz təchizatı, nəqliyyat şirkətləri, Ermənistan dəmir yolları və digər aparıcı şirkətlərin Rusiyaya məxsus olduğunu

Adam oğurluğu ilə məşğul olan dəstə zərərsizləşdirildi

Azərbaycan ərazisində adam oğurluğu ilə məşğul olan Pakistan vətəndaşı müəyyən edilərək saxlanılıb. Bu haqda Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Qeyd olunub ki, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən transmilli mü-təşəkkil cinayətkarlığa və qanunsuz miqrasiyaya qarşı həyata keçirilən mübarizə tədbirləri çərçivəsində Pakistan İslam Respublikasının vətəndaşları olan Ullah Naeem Xan Nəvvab və qeyrilərinin ölkə ərazisində adam oğurluğu ilə məşğul olmalarına dair məlumat əldə edilib.

Araşdırmalar zamanı müəyyən olunub ki, Pakistan vətəndaşı, 1992-ci il təvəllüdlü Ullah Naeem Xan Nəvvab digərləri ilə cinayət əlaqəsinə girib qabaqcadan sövdələşməklə, həmin ölkənin vətəndaşı Şəraz Muhammad Afzal Muhammadı Kana-da dövlətinə getməsi üçün vizasının təsdiq edilməsi adı altında aldadaaraq Azərbaycan Respublikasına gəlməsinə nail olub, mü-təşəkkil cinayətkar dəstə üzvlərinin əvvəlcədən əldə etdikləri razılıq əsasında kirayəyə götürdükləri Qəbələ rayonunun Vəndam qəsəbəsində yerləşən evə aparıb, qollarını və ayaqlarını bağlayaraq orada saxlayıb və azad edilməsi müqabilində onun Pakistan İslam Respublikasında olan yaxın qohumlarından külli miqdarda pul vəsaiti tələb edib.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti əməkdaşlarının keçirdiyi tə-xirəsalınmaz əməliyyat-axtanş tədbirləri nəticəsində qeyd olunan cinayət əməllərini törədən şəxslər Qəbələ rayonunun Vəndam qəsəbəsindəki evdə cinayət başında saxlanılıb, Şəraz Muhammad Afzal Muhammad isə azad edilib.

Həbs olunmuş Ullah Naeem Xan Nəvvab və digərləri barəsində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 144.2.3 və 144.2.6-cı (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs halında tamah məqsədi ilə adam oğurluğu) maddələri ilə cinayət işi başlanılıb.

üçün deyil, ilk növbədə Azərbaycanın probleminə çevriləcək: “İrəvan Bakını çətin vəziyyətə salmaq istəyir. Ermənistanla Qərb arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlığın sürətləndiyi bir şəraitdə Azərbaycan gələcəkdə həqiqətən çətin anlar yaşayacaq, bu vəziyyət Bakı üçün bir sıra problemlər yaradacaq”.

Fyodorovun fikrincə, Ermənistanın qəbul etdiyi açıq-aşkar qərbyönlü vektor fonunda Rusiyanın İrəvanı sülh müqaviləsi bağlamağa məcbur etmək imkanları sifirə yaxınlaşır: “Cənubi Qafqazda vəziyyət yenə dalana dirənib. Moskva üçün hazırda baş verənlər strateji əhəmiyyətli məsələdir. Çünki bu, regionda qüvvələr balansının dəyişməsinə nəzərdə tutur. Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasirətlər hazırda sabitdir, tərəflər arasında heç bir problem yoxdur. Ümumi anlayış mövcuddur ki, Cənubi Qafqazın iqtisadi infrastruktura ehtiyacı var, lakin onun təhlükəsizliyi təmin edilməlidir. Rusiya da, Azərbaycan da buna hazırdır, Ermənistan yox. İrəvanın vektor dəyişikliyi ilə bağlı Rusiya və Azərbaycanın hansı addımlar atacağı, hansı imkanların olduğu hadisələr inkişaf etdikcə bilinəcək”.

Rusiya politoloq nə də-rəcədə haqlıdır? Söhbət Azərbaycan üçün hansı çətinliklərdən gedir? İrəvan Bakıya necə problemlər yarada bilər?

Politoloq Yusif Bağırzadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistanın özü üçün yeni müdafiə və təhlükəsizlik sistemi qurmağa hazırlaşdığı ortadadır: “Ermənistan hakimiyyətinin son davranışları, KTMT-də fəaliyyətlərini dondurmaları, Rusiya hərbcilərinin Zvartnots hava limanındakı fəaliyyətinə son vermək istiqamətində atdıqları addımlar, mülki müşahidə missiyası adı altında ayrı-ayrı Qərb dövlətlərinin kəşfiyyat qruplarının sərhədlərdə yerləşdirilməsi və əsasən də Fransa, Yunanistan kimi NATO ölkələri ilə hərbi sahədə əməkdaşlıq planları, arsenalındakı

raqlandı və Ermənistan da bu maraqları təmin etmək öhdəliyi götürdüyü üçün ayrı-ayrı beynəlxalq güclər tərəfindən dəstəklənir.

Qısa desək, Fyodorovun Ermənistanın müdafiə təhlükəsizliyi konsepsiyasını dəyişmək istəməsi ilə bağlı dedikləri həqiqətdir. Amma bu dəyişikliyin Rusiyanın guya ki, Ermənistanı sülhə məcbur etmə imkanlarını sıfıra yaxınlaşdırması həqiqəti əks etdirmir. Əvvəla ona görə ki, regionda sülhü istəməyən, Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşmasını öz maraqları üçün təhdid görən ölkələrdən biri elə məhz Rusiyadır və onun Ermənistanı sülh üçün təzyiq etmək kimi bir fikri heç bir zaman olmayıb, indi də yoxdur. İkincisi, Rusiyanın Ermənistanı qərbyönlü vektor

nəzərə alsaq, görürük ki, təzyiq imkanları həddən artıq çoxdur: “KTMT-dən çıxacağı halda təkcə Ermənistanı Av-rasiya iqtisadi İttifaqı və Kömrük İttifaqından çıxarmaqla Paşinyan hakimiyyətini çıxılmaz duruma salmaq mümkündür. Ermənistanın ticarət dövryyəsinə əsas payın Av-rasiya iqtisadi İttifaqı ölkələrinə məxsus olduğunu nəzərə alsaq, bu ittifaqdan çıxma Ermənistan üçün ağır nəticələrə səbəb ola bilər. Sadəcə, bu gün Rusiya bəzi səbəblərə görə Ermənistanı müəyyən qədər dözdür. Amma bunun uzun çəkməyəcəyi məlumdur”.

Azərbaycan üçün çətinliklərə gəldikdə isə Y. Bağırzadənin fikrincə, bu daha çox ayrı-ayrı Avropa qurumları və Qərb dövlətlərinin ölkəmiz əleyhinə qəbul etdiyi qərarla bağlıdır. Yox-

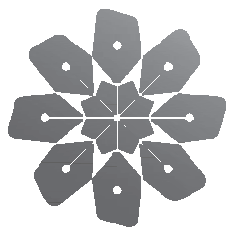
sa ki, Ermənistanda Rusiya silahları və ya Qərb silahlarının olmasının bizim üçün elə bir əhəmiyyəti yoxdur:

“44 günlük Qarabağ savaşında öz hərbi arsenalının 80 faizinə yaxınını itirən Ermənistan indiki müqavilələrlə ancaq həmin itkilərin yerini doldurmaq iqtidarındadır. Hətta bugünkü silahlanma tempi ilə, yeni hər il büdcədən hərbi xərclər üçün iki milyard dollara yaxın vəsait ayıracağı halda belə, Ermənistanın bizə çatması üçün beş-altı il vaxt lazımdır. O da o halda ki, bu beş-altı il ərzində Azərbaycan, ümumiyyətlə, yeni silah və texnika almasın, öz arsenalını təzələməsin. Azərbaycanın öz hərbi potensialını artırmaq üçün gördüyü işlər, bağladığı müqavilələr isə or-

tadadır. Odur ki, Ermənistanın hərbi baxımdan Azərbaycana çətinliklər yaratmaq kimi bir imkanı yoxdur. Qərb isə Ermənistanın əvəzinə döyüşmək fikrində deyil. Nəzərə alaq ki, ortada həm də Türkiyə faktoru var, Şuşa Bəyan-naməsi var.

Ermənistan yalnız hansısa təxribatlara əl ata bilər ki, bu zaman da Azərbaycanın sərt təkpiisi ilə üzləşə bilər. Bu gün Ermənistanın havadarlarına lazım olan da elə budur. Çünki belə ssenari Rusiyanın artıq Ermənistanı qorumaq iqtidarında olmadığını bəyan etmək və o baxımdan da onların Qərb qüvvələri ilə əvəzlənməsini həyata keçirmək üçün lazımdır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, Yeni Müsavat**

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Azərbaycan qohum evliliklərinin çoxluq təşkil etdiyi ölkələrdən biridir. Halbuki tibb sübut edir ki, qohum evlilikləri xəstə, şikəst, əqli gerili uşaqların dünyaya gəlməsində ciddi rol oynayır. Bu baxımdan uzun müddətdir ki, yaxın qohumların evliliyinin qadağan olunması ilə bağlı müzakirələr gedir.

Bugünlərdə isə Prezident Administrasiyasının rəsmisi Rüstəm Qasimov qeyd edib ki, ölkədə əmi, xala uşaqları arasında evlilik qadağan oluna bilər.

“Uzun illər aparılan maarifləndirmə işlərinə baxmayaraq, problem hələ də qalır. Buna görə də dövlətin addım atması önəmlidir. Xəstə və əlil doğulan uşağın həm özü, həm də ailəsi böyük mənəvi və sosial iztirablar çəkir. Qohum evliliklərinin sayı artarsa, bu, genofondumuza və gələcəyimizə mənfi təsir edəcək”, - deyir Rüstəm Qasimov bildirib.

Amma cəmiyyətimizdə bu qadağa ilə razılaşmayanlar da var.

Bəs kimlər qohum evliliyinə qarşıdır, kimlər qarşı deyil? Niyə ölkəmizdə bu cür evliliklər hələ də populyardır?

Rəsmi statistikaya əsasən, 2021-ci ildə Azərbaycanda qohumlar arasında 2363 nikah qeydə alınıb ki, onlardan 204-ü boşanıb. Həmçinin 2022-ci ildə isə ölkədə 2542 qohum nikahı qeydə alınıb, onlardan da 608 nəfəri boşanıb. Bu rəqəmlər deməyə əsas verir ki, ölkədə qohum evliliklərinin sayı artıb. Ən çox qohum nikahlar Bakıda (742), Mil-Muğan (296) və Lənkəran-Astara (274) regionlarında qeydə alınıb.

Qeyd edək ki, qohumlar arasında nikahın mənfi nəticə-

lərinin dövrün aktual və mühüm ailə problemlərindən biri olduğu nəzərə alınaraq ABŞ-in 24 ştatında, Çində, Cənubi Koreyada, Türkiyədə, Estoniyada, Ukraynada, Tacikistanda və Gürcüstanda baba və ya nənəsi ümumi olan şəxslər arasında nikahın bağlanması qadağan olunub.

Qohum evliliyinin ən yüksək göstəriciləri isə Afrika, Yaxın Şərq, Mərkəzi və Cənubi Asiyada qeydə alınır. Pakistan və Hindistanda qohumluq nisbəti müvafiq olaraq 73 faiz və 60 faiz təşkil edir. Ekspertlər qeyd edir ki, qohum evlilikləri daha çox iqtisadiyyatı qapalı, savadsızlıq səviyyəsi yüksək olan və məlumatlı olmayan cəmiyyətlərdə baş verir.

Azərbaycanda niyə hələ də qohum evliliyinin populyar olmasına gəldikdə, **Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri, Milli Məclisin deputatı Zahid Oruc** qeyd edir ki, müasir Azərbaycanda bu məsələdə bir çox amillərlə yanaşı, tayfaçılıq (təcrid-qapalı nəsil) hələ də cəmiyyətə xasdır və bu, hər şeyi izah edir:

“Bir çox azərbaycanlı “kənar adamlara” inamsızdır, bu da onların qapalı icmasına daxil olmayan hər kəs deməkdir. Məsələn, bizdə çox güclü regionalizm var. Qohum evlilikləri tayfaçılığın elə cəmləşmiş vari-

Gender, ailə, demoqrafiya

YENİ ÜSAVAT
N 50 (8423) 16 mart 2024

Qohum evliliyinin yasaqlanmasına kimlər qarşı çıxır? - açıqlama

Zahid Oruc: “Genetik test yönləndirmə mərkəzləri yaradıla bilər”

antıdır ki, öz qohumlarından başqa hamı yad sayılır.

Risklərə rəğmən qohum evlilikləri zamanı sabit nikah münasibətləri, ailənin maddi problemlərinin azaldılması, nikahın asanlıq, qadın müstəqilliyinin yaxşılaşdırılması, qayınata, qayınana ilə daha yaxşı uyğunlaşma, daha az məişət zorakılığı, daha az boşanma nisbətləri və gizli imkanların azaldılması kimi sosial və mədəni faydalara malik olduğuna inanılır. Qohumluq mədəni ötürülmə və mədəni davamlılıq üçün imkanlar təmin edir. İqtisadi faydalara cəhizlərin azaldılması və torpaq sahələrinin saxlanması daxildir. Bəzi dini və siyasi anlayışlar dindarları qohum evliliklərinə

cəlb edir. Qohum evlilikləri ailənin genetik tədqiqatlarını asanlaşdırır, çünki populyasiyada genofond tarazlığı sabit qalır. Qohum ailələr əlaqə analizindən istifadə edərək yeni xəstəlik genlərini müəyyənəşdirirlər.

Tədqiqatlar göstərir ki, valideynlər arasında bioloji qohumluq nə qədər yaxın olarsa, onların övladlarına bir və ya daha çox zərərli genin eyni nüsxələrinin keçməsi ehtimalı bir o qədər yüksək olur. Dördüncü dərəcəli qohumların genlərinin 12,5 faizinin (1/8) ortaqla olacağı ehtimal olunur, bununla da orta hesabla onların birgə nikahdan olan övladları 6,25 faiz (1/16) iki eyni gen cütünə (homoziqot) malik olur.

Ən vacib addımlardan biri isə qohumluq və onun fəsadları haqqında dini müzakirələrin geniş aparılmasıdır. Çünki nikahın göylərdə kəsilməsi kimi səmavi inanclara əsaslanıb hökmlərin verilməsi məlum durumu möhkəmlədir. İndi baxışlar dəyişməlidir. Qohum evliliklər üçün genetik test yönləndirmə mərkəzləri yaradıla bilər. İnsanlar genetik test nəticələrinin məxfi və etik olduğuna əmin olmalıdırlar. Genetik xəstəliklərlə bağlı araşdırmalar təşviq edilməlidir”.

Bununla belə, ölkədə qohum evliliklərin qadağan olunmasına qarşı çıxanlar da var. **Beynəlxalq hüquqşünas Fərhad Mehdiyevin** fikrincə, əmi, bibi, xala, dayı

uşaqlarının, başqa sözlə, 3-cü dərəcəli yaxın qohumların bir-birləri ilə ailə qurmalarına qadağa qoymaq, elə bir qanun qəbul etmək konstitusiyada göstərilən və beynəlxalq hüquqla qoyulan hədlərə uyğun deyil: “Şəxsən mən özüm də yaxın qohumların nikah münasibətlərinə daxil olmasına müsbət baxmasam da, bu məsələ qanuni qadağalarla deyil, aqitasiya və yaxın qohumların evlənməsini çətinləşdirməklə (məsələn, irsi xəstəliyin olub-olmadığının müəyyən edilməsi tələbi kimi) mümkün ola bilər.

Şəxsi və ailə həyatına dövlətin müdaxilə etməsi üçün müəyyən səbəblər olmalıdır. Bunları AİHK 8-ci maddədə də görmək mümkündür. Məsələn, sağlamlığın qorunması (inter alia) üçün belə bir müdaxilə mümkün ola bilər, amma müdaxilənin proporsional olması üçün bunda zərurət, son çarə olmalıdır.

Bu səbəblə yaxın qohum evliliklərində ciddi nisbətə qüsurlu uşaqların doğulması, ancaq yaxın qohumların irsi xəstəlik daşıyıcısı olmaları halında, belə bir nikaha “olmaz” demək mümkün ola bilər. Əgər yaxın-qohum evliliklərində qüsurlu doğulan uşaqların nisbəti o qədər yüksək deyilsə (məən rəqəmləri bilmirəm) hər hansı məhdudlaşdırmadan söz edilə bilməz.

Digər tərəfdən, fərz edilsə ki postmodern dünyada dayıoğlu-dayıqızı münasibət qursalar, birlikdə yaşasalar, hələ kəbin kəsin övlad sahibi olsalar, qanun bunların arasında rəsmi nikahı necə qadağan, batil sayı bilər?

Ümumiyyətlə, parlamentin qanun qəbul etmə səlahiyyəti hədsiz, sonsuz deyil. Onun sərhədləri 1-ci nəsil, ya da təbii, əsas insan hüquq və azadlıqlarıdır. Bəzi əməllər uğursuz olsa da, ictimai qaydanı, ictimai sağlamlıq və ictimai (ümumi) əxlaqı pozmadıqları təqdirdə məhdudlaşdırıla bilməz”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

Füzuliyə növbəti köç - mənzillərin açarları təqdim edildi

Martın 15-də Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundan yola salınan növbəti köç karvanı Füzuli şəhərinə çatıb. Yeni köçürülən ailələrə mənzillərinin açarlarının təqdimat mərasimi keçirilib.

Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsindən APA-ya verilən xəbəyə görə, mərasimdə komitənin və Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin rəsmiləri iştirak edəblər.

Köçürülən ailələr Füzuli şəhərində yenidən tikilən evlərdə məskunlaşacaqlar. Bu mərhələdə Füzuli şəhərinə daha 35 ailə - 153 nəfər köçürülüb. Bununla da Füzuli şəhərində 562 ailə, 2122 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib.

Avropa Komissiyası “AliExpress”ə qarşı təhqiqat başlatdı

Avropa Komissiyası (AK) Çin texnoloji nəhəngi “Alibaba”ya məxsus elektron ticarət platforması

olan “AliExpress”lə bağlı təhqiqata başlayıb. Komissiya yaydığı məlumata görə, təhqiqat şirkətin qeyri-qanuni malların və qey-

ri-qanuni məzmunun onlayn yayılmasının qarşısını almaq üçün adekvat tədbirlər görməməsi ilə bağlı aparılır.

Avropa Komissiyası şirkətin risklərin idarə edilməsi və azaldılması, məzmunun moderasiyası və daxili şikayətlərə baxılması mexanizmləri, reklam və tövsiyə sistemlərinin şəffaflığı, izləmə və üzv məlumat platformalarına girişlə bağlı sahələrdə Rəqəmsal Xidmətlər Aktını (DSA) pozub-pozmadığını yoxlayacaq.

Şirkətin sözcüsü isə CNBC-yə açıqlamasında bildirib ki, “AliExpress” bütün istehlakçılar üçün təhlükəsiz və uyğun bir bazar yaratmağa sadıqdır”. Onun sözlərinə görə, şirkət “mövcud standartlara uyğunluğu təmin etmək üçün müvafiq orqanlarla işləmiş və işləməyə davam edəcək” və DSA tələblərinə cavab verəcək.

Bu, Avropa Komissiyasının DSA çərçivəsində üçüncü rəsmi araşdırmasıdır. Əvvəllər oxşar tədbirlər TikTok və X sosial şəbəkəsində qısa videoların yaradılması və baxılması xidməti ilə bağlı da həyata keçirilib.

Musavat.com

İş yerlərini azaltmaq vədi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Yağ gətirin yağlayaq,
 Dəsmal verin bağlayaq,
 Dəsmal dəvə boynunda,
 Dəvə Şirvan yolunda"

(Parlamentdə müzakirələrdən)

Hökumət nümayəndələrindən biri Milli Məclisdə deputatlara deyib ki, sərhədləri özüm şəxsən bağlamışam. Yəni sözünüz varsa, üzümə deyin, arxada donquldanmayın.

Təbii ki, dünənəcən sərhədin bağlı qalmağından guya şiddətli narazılıq edən deputat yoldaşlar özlərini quzu kimi aparıblar. Sərhədi bağlayan adama nə demək olar? Heç zad. Çox o yan bu yan edərsən, tutar adamın özünü bağlayar. Axırda sərhədin bağlı qalması səsə qoyulub, yekdilliklə qərar qəbul olunub, sürekli alqışlar edilib, hamı ayağa qalxıb.

Bəzi sərhədyanı deputatlar hökumətdən xahiş ediblər ki, mümkün olsa hava sərhədi də bağlansın. Ümumiyyətlə, ölkənin ətrafında dərin çala qazılsın, içine su buraxılsın. Yoxsa bəziləri təyyarədə uça-uça gedib xaricdən pul gətirir, gənclərin milli-mənəvi tərbiyəsini pozurlar.

Hökumət nümayəndəsi çıxışları razılıqla qarşılamışdır, gələn ilin dövlət büdcəsinə "Filin dişisi haqda qanun layihəsinin" salınacağını bildirmişdir. Dəniz tərəf quruyur, inşa-lah, quru sərhədi yaransın, oranı da bağlayacağıq. Şair demişken: "Bəlkə mən düz eləmirəm, sənə bu qədər bağlanıram, Hələ tezdir, səni mən yerə də, göyə də qışqanıram". Ekspertlərin rəyinə görə Namiq müəllim və Aygün müəllimə neçə illər qabaq bu ünlü mahnını oxuyarkən məhz sərhədlərimizin bağlı qalmasını uzaqgörənliklə tərənnüm etmişlər.

Müzakirələr bununla bitməyib, hökumətin başqa bir nümayəndəsi mikrofonu basıb sinəsinə, deyib taksilərin sayını azaltmalıyıq. Sitat: "Bakıya 20 min taksi kifayətdir, lakin 60 min taksi fəaliyyət göstərir".

Təbii ki, ixtisara salınacaq 40 min taksi sürənin harada işləyəcəyi hökumətimizin vecinə deyil. Bəs xalqın vecinə-dirmi? Heç onun da vecinə deyil. Biz dünyada yeganə ölkə-yik ki, burada xalq öz əleyhinə çıxarılan qərarları sürekli al-qışlarla qarşılayır, hamı ayağa qalxır və sairə. Xalqımızla hökumətimiz etlə dırnaq kimidir, məşallah. Onların arasına girən iylənib çıxmağa məhkumdur.

Biz dünyada nadir ölkələrdənlik ki, burada məmurlar iş yeri açmaq yox, iş yeri bağlamağı vəd edib vəzifələrə keçir-lər.

Mən bu qara yumoru təzəlikcə bazarda eşitdim. Bir nə-fər o birisinə deyirdi: "Azərbaycan dünyada yeganə yerdir ki, ayda 300 manat maaş alan adamın aylıq xərci 1300 ma-nat olur. Xaricdə elmi mərkəzlər araşdırma aparıblar, bu-nun sirrini çözməyiblər".

Doğrudan da, əsrarəngiz ölkədir. Quzu əti bütün dün-yada ucuzlaşmışdı, bizdə bahalaşdı. Di gəl buna hamımız quzu kimi sakitcə yanaşıyıq. İqtisadiyyat yazarımız Dünya xanımın bugünlərdə maraqlı yazısı vardı, deyir kərə yağı xaricdən gəlib sərhədi keçəndən sonra ikiqat bahalaşır. 10 manatlıq yağ, olur 20 manat.

Səbəb nədir? Gömrükdə korrupsiya, yoxsa vergilərin çoxluğu? Bəlkə rəqəbətsiz "bazar iqtisadiyyatı", monopoli-ya, gizli iqtisadiyyat? Bəlkə səbəblərin hamısı bir yerdə? Heç kim bilmir. Bilənlərin də axırı yaxşı qurtarmırmış. Qə-dim elyazmalarda bu haqda çoxlu rəvayətlər vardır.

Lakin deputatlar bunu müzakirəyə çıxartsalar axırda qərar qəbul ediləcək ki, kərə yağı qanda xolesterolu artırır, ürək xəstəliklərinə səbəb olur, ona görə camaatımızın yağlı yeməklər yeməsi ziyandır, dieta saxlayın. Yəni alqışlar qo-pacaqdır.

Havadan yazmıram ki. Təzəlikcə uşaqları döyməyin yaramaz hərəkət olduğu haqda yazmışdım, müəllimləri şa-girdləri döyməyə təşviq edən sarsaq xalq yazığımızı tənqid etmişdim. Bir neçə oxucu məktubu aldım və az qala hamısı uşaqları döyməyin mühüm tərbiyəvi əhəmiyyətindən bəhs edirdi. Hətəmən ağa hətta belə yazmışdı: "Uşağı uşaq vaxtı döyər, böyüyəndə gücün çatmayacaq!"

Belə məktubları oxuyanda növbəti dəfə anlayıram ki, xalqa nə qədər yadlaşmışam, milli köklərimizdən necə uzaq düşmüşəm. Və eyni zamanda hökumətimiz xalqımıza necə yaxındır, doğmadır!

"Ermənistan Rusiyada prezident seçkisi günü KTMT-dən çıxıb bilər". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, belə bir iddianı Ermənistanın "Past" nəşri irəli sürüb. Nəşr məlumat verir ki, İrəva-nın həmin gün təşkilat-dan çıxmasının elan olunması variantı kifayət qədər ciddi müzakirə olunub.

"Son günlərdə ən çox mü-zakirə olunan mövzulardan biri Ermənistanın geosiyasi dönüşünün mümkünlüyüdür ki, bunun da ilk hissəsi sentyabrın 1-dən Rusiya sərhədlərinin Zvartnots hava li-manından çıxarılması ilə bağlı İrəvandan Moskvaya rəsmi məktub olub. İkinci isə Nikol Paşinyanın son mətbuat konfransında KTMT-dən çıx-maq və ya qalmaq şərtləri ilə bağlı söylədikləri idi. Əslində əldə etdiyimiz məlumata gö-rə, ötən ilin ortalarından hakimiyyət daxilində təşkilatdan çıxmaq və bunu ictimaiyyətin necə qəbul edəcəyi ilə bağlı gərgin müzakirələr gedir", - nəşr yazıb.

Qəzetin mənbələrinə görə, bu mövzuda hakimiyyətin dar çəvrlərində kifa-yət qədər təşviş var: "Bir çox insanlar belə bir qərarın nəti-cələrini gözlənilməz hesab edir və həmin müzakirələrin iştirakçısı olduqları üçün əv-velcə öz mövqelərini daha ak-tiv şəkildə ortaya qoyurlar. Lakin son dövrdə qəti şəkildə bu qərarın əleyhinə olsalar da, bunu düzgün hesab edə-rək, fikirlərini ifadə etmirlər. Bu müzakirələrdən yaxşı xə-bərdar olan həmsöhbətimizə görə, Rusiyada prezident seçkisi günü (17 mart - red.) KTMT-dən çıxmağın elan olunması variantı kifayət qə-dər ciddi müzakirə olunub". Nəşr əlavə edib ki, Paşinya-nın canlı yayımda KTMT-dən çıxdığını elan etməsindən sonra sərhəddə "gözlənilməz eskalasiya" ola bilər.

Bəs orta perspektiv ma-raqlarımız baxımından KTMT-nin Ermənistanı qal-ması (vaxtilə Azərbaycan da qurumun üzvü olub) Bakıya sərf edirmi? Moskva gerçək-dənmi "ilanı Seyid Əhməd əli ilə tutmaq", yəni Azərbayca-nın vasitəsilə Ermənistanı cə-zalandırmaq fikrinə düşə, sərhəddə hərbi eskalasiyaya zə-min yarada bilər? O halda Ba-kının davranışı necə olmalı-dır? Son zamanlar da bu fikirlər tirajlanır ki, guya Azərbay-can Ermənistanı hücum edə-cək. Hətta Qərbdə də bu "təb-liğat məşini" işə salınıb. Avro-pa İttifaqının baş diplomatı Cozef Borrel də Bakını ittiham etmişdi. Lakin Azərbaycan Prezidenti ritorik sual ünvan-ladı ki, "Cənab Borrel o məlu-matı haradan alıb ki, Azərbay-canın Ermənistanı hücum et-mək planı var?"

Amma sözsüz ki, Rusi-yanın Ermənistanı cəzalan-dırmaq planları mövcuddur.

Azərbaycanın və Ermənistanın olmadığı "Putin NATO"su... - Bakıya sərf edirmi?

İrəvan KTMT-ni tərk etməyə hazırlaşır və addımlarını sürətləndirir; **təhlükəsizlik eksperti: "Rusiya bizi proksi qüvvə kimi Ermənistanı qarşı istifadə edə bilməz, amma..."**

Sadəcə, bu ssenaridə Azər-baycanın iştirakı mümkün deyil. Bakı Moskvanın İrəva-na qarşı təzyiq aləti ola bil-məz. Əgər Ermənistan özü şərti sərhəddə atəşkəsi poz-mağa başlasa, o halda ağır cavab alacaq. Bununla belə, qarşı tərəfin sərhədlərini rus hərbiçiləri mühafizə etdiyi üçün "atan kazaklardır" mi-salına uyğun olaraq region-da gərginlik yaradıla bilər. Elə son hadisələrdə rəsmi İrəvan Rusiyanı ittiham etdi və Nəkin And kəndinə av-ropalı müşahidəçilərin bura-xılmasının günahını rus-larlada gördü. O baxımdan es-kalasiya Rusiyanın istəkləri-ni ifadə edə bilər. Ancaq bi-zim üçün vacib olan Zəngə-zur dəhlizinin açılmasıdır, yoxsa Ermənistanın KTMT-ni tərk etməsi?

Təhlükəsizlik eksperti Alp Arslan İmamqulu "Yeni Müsavat"a açıqladı ki, Er-mənistanın KTMT-də işti-rakının Azərbaycana ciddi təsiri yoxdur. Onun sözlə-rinə görə, Vətən müharibə-sində də buna əyani şahid olduq: "Biz gördük ki, döyüş-lər Ermənistanı getmədi, bu blok müdaxilə edə bilirdi. Ancaq o demək deyil ki, KTMT bununla bizə dəstək vermiş oldu, sadəcə, savaş bizim ərazidəydi deyə qarış-madılar. Digər tərəfdən isə indi Ermənistanın KTMT-ni tərk etməyə hazırlaşması

Cənubi Qafqazda gedən pro-seslərə ciddi surətdə təsir edəcək. Çünki Qərblə Rusi-yanın regionda qarşıdurması güclənir və biz hadisələri iz-ləyərək öz siyasətimizi quru-ruq". **Təhlükəsizlik eksperti qeyd etdi ki, Azərbaycan heç bir dövlətin aləti olma-yıb və bundan sonra da Ru-siya bizi proksi qüvvə kimi Ermənistanı qarşı istifadə edə bilməz:** "Amma tarixi torpaqlarımızda ədalətin bər-pası üçün fərsəti gözləməli-yik. Əgər bu reallaşacaqsə, deyilə bilməz ki, kimsə bizim əlimizlə Ermənistanı cəza-landırırsınız, yaxud da proksi qü-və kimi istifadə edir".

Politoloq Elxan Şahi-noğlu isə hesab edir ki, Kreml Paşinyanı devirmək istəyirsə, Ermənistanı hərbi bazasının və yerli radi-kalların xidmətlərindən isti-fadə edəcək: "Bundan sonra da Kreml "Qarabağ klını" va-sitəsilə Ermənistanı müvəq-qəti hökumət formalaşdır-a-caq. Belə bir ssenari Azərbay-cana nə vəd edir? Ermənis-tanda istənilən hakimiyyətin Azərbaycanla yeni müharibə-yə başlamağa potensialı ol-mayacaq. Ancaq çevriliş əsa-sında Ermənistanı formala-şa biləcək xunta hökumətin Azərbaycan kəndlərini geri qaytarması və Zəngəzur dəh-lizi məsələsində mövqeyi sərtləşəcək. Xunta hökuməti ilə dialoq aparılmasının mənə-

si olmayacaq". **Ekspertin fik-rincə, üstəgəl, həmin xunta hökumətinə dəstəkləyən Kremlin Azərbaycana təzyi-qi artacaq:** "Və Rusiya-Azər-baycan münasibətlərindəki in-diki normal axar dəyişəcək. Kreml Ermənistanı istədiyi hökuməti formalaşdırdıqdan sonra Qarabağdakı hərbi kon-tingenti çıxarmamaq mövqe-yini gücləndirəcək. Tehran da Ermənistanı xunta rejimini dəstəkləyəcək".

Xatırladaq ki, KTMT 15 may 1992-ci il tarixində əsası qoyulmuş hökumətlərarası hərbi ittifaqdır. 1992-ci ildə Müstəqil Dövlətlər Birliyinə üzv olan altı postsovet dövləti olan Rusiya, Ermənistan, Qa-zaxıstan, Qırğızıstan, Taciki-s-tan və Özbəkistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi im-zalayıblar. Üç digər postsovet ölkəsi olan Azərbaycan, Bel-larus və Gürcüstan isə 1994-cü ildə bu müqaviləyə qol çəkiblər. Beş ildən sonra bu müqaviləni imzalamış doqquz dövlətdən altısı (Azərbaycan, Gürcüstan və Özbəkistan istisna olmaqla) müqavilənin müddətini daha beş il artırmaq barədə razılığa gəliblər. 2002-ci ildə isə hə-min altı ölkənin razılığı ilə Kol-lektiv Təhlükəsizlik Müqavilə-si Təşkilatı adı altında hərbi it-tifaq təşkil olunub. Özbəki-s-tan 2006-cı ildə yenidən KTMT-yə üzv olsa da, 2012-ci ildə təşkilatı tərk edib. KTMT nizamnaməsinə əsa-sən bütün üzv ölkələr güc tət-biq etməkdən çəkinməyə səs-lənir. Üzv ölkələr hər hansı başqa bir hərbi ittifaqa və ya ölkə qruplarına qoşula bilməz, həmçinin üzv ölkələr-dən hansısa birinə qarşı təh-lükə yaranacağı təqdirdə bu təşkilata üzv olan digər ölkə-lərə qarşı da aqressiya kimi qəbul edilir.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Paytaxtda mühüm diplomatik görüş - Baki Bəyannaməsinin önəmi

Regional proseslərin indiki həssas vaxtında üç ölkənin XİN başçılarından təması xüsusi əhəmiyyət daşıyır; ictimaiyyətə açıqlanması diplomatik baxımdan doğru olmayan məsələlər də var

Martın 15-də Bakıda Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə xarici işlər nazirlərinin 9-cu üçtərəfli görüşü baş tutub.

Regional proseslərin indiki həssas vaxtında bu görüşün xüsusi əhəmiyyəti və həm ictimaiyyətə açıqlanan, həm də açıqlanması diplomatik baxımdan doğru olmaya mühüm məqamları var.

Xarici İşlər Nazirliyindən verilən məlumatda deyilir ki, **nazir Ceyhun Bayramov** tədbirdə açılış nitqi ilə çıxış edib. O, təməlinə tarixi qonşuluq və dostluq əlaqələri dayanan Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında mövcud regional əməkdaşlığın beynəlxalq hüququn ərazi bütövlüyü və suverenlik kimi təməl prinsiplərinə əsaslandığını diqqətə çatdırıb.

Bu istiqamətdə 3 ölkə arasında mövcud yüksək səviyyəli dialoqun, parlamentlərarası, habelə müxtəlif dövlət qurumları arasında əlaqələrin regional və beynəlxalq platformalar çərçivəsində əməkdaşlığa töhfə verdiyi qeyd olunub.

Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında iqtisadiyyat, ticarət, investisiyalar, enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat və kommunikasiyalar, kənd təsərrüfatı, su resurslarının səmərəli idarəçiliyi, yüksək texnologiyalar, turizm, humanitar və s. istiqamətlər üzrə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq gündəliyinin mövcudluğu məmnunluqla qeyd edilib.

Bölgənin alternativ enerji, habelə nəqliyyat-kommunikasiya potensialını nəzərə alaraq, Xəzər və Qara dəniz hövzələrini birləşdirən uğurlu enerji layihələrinin bağlantılar və yaşıllıq sahələrində təşəbbüslərlə davam etdirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

C.Bayramov postmünaqişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət, işğaldan azad olun-

muş ərazilərdə aparılan bərpa və yenidənqurma işləri, minatəmizləmə fəaliyyəti, o cümlədən Azərbaycan və Ermənistan arasında normallaşma və sülh gündəliyi barədə ətraflı məlumat verib.

Azərbaycan torpaqlarının Ermənistanın işğalından azad olunması, habelə bütün ərazi-lerimizdə suverenliyimizin tam bərpasından sonra bölgədə sülh üçün tarixi imkanın yarandığını diqqətə çatdıran nazir Ceyhun Bayramov, bu istiqamətdə beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Ermənistanı revanşist ritorikaya təşviq edən addımlardan çəkinilməsinin, habelə normallaşma prosesi çərçivəsində birbaşa ikitərəfli danışıqların dəstəkləməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Görüşdə 3 ölkə arasında mövcud çoxşaxəli əməkdaşlıq gündəliyindən irəli gələn məsələlər, regional əməkdaşlığın perspektivləri və digər ikitərəfli və çoxtərəfli məsələlər müzakirə olunub.

Sonda üçtərəfli görüşün yekunlarına dair Baki Bəyannaməsi imzalanıb, habelə təşkil olunmuş mətbuat konfransı çərçivəsində nazirlər bəyanatlarla çıxış ediblər.

Qeyd edək ki, Ceyhun Bayramov Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə xarici işlər na-

zirələrinin 9-cu üçtərəfli görüşündə iştirak məqsədilə ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Xarici İşlər Naziri Hakan Fidanla ikilikdə də görüşüb.

Təkbətək görüş zamanı Azərbaycan və Türkiyə arasında mövcud mütəfiqlik münasibətlərinin inkişaf perspektivləri, habelə cari regional vəziyyət ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Nazir Ceyhun Bayramov qardaşlıq və dostluğa əsaslanan Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin inkişafında müşahidə olunan dinamikanın, xüsusilə mütəfiqlik əlaqələrimizi təsbit edən Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması ilə yeni müstəviyə qədəm qoyan əlaqələrimizi qeyd edib. İkitərəfli mütəfiqlik münasibətlərinin regional, habelə beynəlxalq platformalar çərçivəsində özünü nümayiş etdirdiyi, qarşılıqlı dəstək və həmrəyliyi möhkəmləndirən diqqətə çatdırılıb. Qarşı tərəf cari regional vəziyyət, Azərbaycan və Ermənistan arasında normallaşma və sülh prosesi, qarşıda duran çağırışlar barədə ətraflı məlumatlandırılıb. Ölkəmizin mövcud çətinlik və çağırışlara baxmayaraq sülh prosesinin irəliləndirilməsində qərarlı olduğu, münasibətlərin normallaşmasının öz növbəsin-

də regional sülh və təhlükəsizliyə töhfə verəcəyinə dair inamlı olduğumuz diqqətə çatdırılıb. Ceyhun Bayramov həmçinin cari ildə ölkəmizdə keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) hazırlıq işlərindən irəli gələn məsələlərdən bəhs edərək, COP29-un əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar yaratdığını bildirib.

Nazir Hakan Fidan görüş çərçivəsində qəbul olunmuş Baki Bəyannaməsinin regional

Hikmət Hacıyev Hakan Fidanla görüşdü

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanla görüşüb.

APA xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə XİN məlumat yayıb. Qeyd edək ki, Hakan Fidan Bakıda səfərdədir.

NATO-nun Baş katibi Stoltenberg Azərbaycana gəlir

NATO-nun Baş katibi Jens Stoltenberg Azərbaycana səfər edəcək.

APA xəbər verir ki, səfər bu həftənin sonuna nəzərdə tutulur.

Baş katib Azərbaycan rəsmiləri ilə bir sıra görüşlər keçirəcək.

C.Bayramov Gürcüstanın xarici işlər naziri İliya Darçiaşvili ilə görüşdə deyib.

Görüş zamanı Azərbaycan və Gürcüstan arasında mövcud ikitərəfli, habelə çoxtərəfli əməkdaşlıq gündəliyindən irəli gələn məsələlər, həmçinin postmünaqişə dövründə regional vəziyyət müzakirə olunub.

Tərəflər Azərbaycan və Gürcüstan arasında dostluq və mehriban qonşuluq münasibətlərinin daha da inkişaf etdirilməsinin regional əməkdaşlığa öz töhfəsini verəcəyini

əminliklə vurğulayaraq, bu istiqamətdə yüksək səviyyəli təmasların və siyasi məsləhətləşmələrin mexanizminin əhəmiyyətini qeyd ediblər.

Xüsusilə iqtisadi sahədə əməkdaşlıq üçün mövcud potensialdan istifadənin, birgə layihələrin uğurla həyata keçirilməsinin zəruriliyi diqqətə çatdırılıb, bu xüsusda Azərbaycanla Gürcüstan arasında Birgə Hökumətlərarası Komissiya-nın fəaliyyətinin vacib rolundan bəhs edilib.

Postmünaqişə dövründə mövcud regional vəziyyət, ölkəmizin bərpa, quruculuq, habelə sülh təşəbbüsləri barədə qarşı tərəfi ətraflı məlumatlandıran nazir Ceyhun Bayramov, keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həll olunması ilə regional əməkdaşlığın gücləndirilməsi üçün münbit şəraitin yarandığını diqqətə çatdırıb.

Bununla belə, sülh prosesinin qarşısında duran çağırışlar, xüsusilə bir sıra ölkələrin öz dar siyasi gündəliklərini regiona proyeksiya etməsinin sülh prosesinə mənfi təsir etdiyi də bildirilib.

Nazir İliya Darçiaşvili Gürcüstanın bu format çərçivəsində regional əməkdaşlığı daha da inkişaf etdirməkdə maraqlı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Görüş zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Qeyd edək ki, ekspertlər perspektivdə bu formatın genişlənmə biləcəyini, uzun zamanı bəri müzakirə edilən 3+3 formatında davam etdiriləcəyini də istisna etmirlər. O da vurğulanır ki, Rusiyada keçirilən prezident seçkisindən sonra daha fərqli müstəvi açıla bilər. Habelə, İranın da prosesə marağı olduğu bildirilib.

O da məlumdur ki, Gürcüstan 3+3 formatında danışıqlarda maraqlı deyildi. Həmçinin Ermənistanın sülh müqaviləsi imzalamadan hər hansı regional proseslərdə iştirakı mümkün deyildir.

Bu baxımdan hələlik qeyd edilən kontekstdə Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstanın bir arada olması mümkündür və güman edilir ki, müzakirələr nəticəsiz qalmayacaq...

□ **Analitik söbə**

Qərbin çoxsaylı sanksiyalarından Rusiyanın yayınması mövzusu dünya mediasının diqqətində qalmaqda davam edir. Şübhəsiz, bu vəziyyət Moskvanın Ukraynaya qarşı işğalçı müharibənin gedişinə təsirsiz ötürməyə bilməz. Rusiyaya bu işdə kömək edən ölkələr sırasında isə onun Qafqazdakı marioneti Ermənistan öndə gəlir.

Amerikalı iqtisadçı, Beynəlxalq Maliyyə İnstitutunun (IIF) baş iqtisadçısı Robin Brooks artıq neçənci dəfədir Avropa İttifaqını (AI) Ermənistana ixracı dayandırmağa çağırır. Bu barədə o, X səhifəsində yazıb: "Ermənistanın Rusiyaya ("qara") ixracı əhəmiyyətli dərəcədə artır. Bu artım demək olar, tamamilən Çindən və Avropa İttifaqından Rusiyaya malların təkrar ixracı hesabına baş verir. AI Çin malları ilə bağlı çox şey edə bilməz, ancaq şübhəsiz, Avropa ixracatının Ermənistan axınına dayandırma bilər. Buna son qoyulmalıdır".

Ermənistanın Rusiyaya sanksiyalı malların ötürücüsü rolunu oynadığını xarici mətbuat on dəfələrlə yazıb. Məsələn, "Bloomberg" Agentliyi 2022-ci ildə Ermənistanın yarımkəçiricilər ixracının həcmi nə görə dünyada 4-cü yeri tutduğuna dair məlumat yayıb. Məlumatda qeyd edilir ki, bu göstərici üzrə Ermənistan Yaponiya, Almaniya və Hindistanı arxada qoyub. Onun satdığı məhsulun əsas alıcısı isə Rusiyadır.

"Bloomberg"-in əldə etdiyi məlumata görə, 2022-ci ildə Ermənistandan Rusiyaya yarımkəçiricilər ixracı 187 faiz artmaqla 1,2 milyard dollar təşkil edib. Agentlik bunu Ermənistanda yarımkəçirici istehsalının artması ilə izah edib. Lakin Ermənistan statistikasında bu istehsalın artmasına dair hər hansı məlumata rast gəlmək mümkün deyil. Ermənistan Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi statistikasına əsasən, 2022-ci ildə Ermənistanın sənaye sektorunda cəmi 3,3 faiz illik artım qeydə alınıb. Bu sektorda istehsal olunan 6,1 milyard dollar və ya 2 trilyon 683 milyard dramlıq məhsulun 1,8 trilyon dramı 13,5 faiz artım nümayiş etdirən emal sənayesində əldə olunub. Bu zaman emal sənayesinin kompüter, optik, elektrik və elektron avadanlıq istehsalı sahələrində 11,4 faizlik geriləmə qeydə alınıb. 2023-cü ilin birinci rübündə isə bu sahələrdən kompüter və elektrik avadanlıqları istehsalında 26 faiz, elektron və optik avadanlıqlar istehsalı sahəsində 39,5 faiz geriləmə baş verib. Bu halda tə-

Ermənistana sanksiya çağırışı - AI İrəvanla niyə yumşaq davranır?

Ermənilər indi də sanksiyalı Rusiya mallarının reixracından qaz vurub qazan doldururlar

bii olaraq sual yaranır ki, Ermənistan Rusiyaya ixrac etdiyi yarımkəçiriciləri haradan alıb? Sualın cavabı, əlbəttə, aydındır: onun satışını Rusiyaya qadağan edən Qərb ölkələrindən.

2023-cü ilin avqustunda müstəqil "Verstka" nəşri Rusiya Gömrük Komitəsinin gizli statistikasını əldə edərək çox maraqlı məlumatlar yayıb. Həmin məlumatlardan aydın olur ki, Rusiyaya ikili idxalda Ermənistan şirkətləri aktiv şəkildə iştirak edirlər. Məsələn, Rusiyanın "Pobeda" şirkəti bu ilin yanvarında iki dəfəyə 580 min dollarlıqdan yuxarı "Honeywell" şirkətinin məhsulu olan qeyri-hərbi məqsədli radiolokasiya aparatları getirib. Hər iki halda göndərici Ermənistanın "A Trade service" şirkətidir.

Ermənistanın Ukraynada müharibə başlayandan bəri ildırım sürətilə çoxalan xarici ticarət dövriyyəsində ən çox artımın qeydə alındığı mal qruplarına baxmaq yetərlidir ki, ölkənin Rusiyanın ən böyük yardımçılarından olduğunu müəyyən edəsən. Son iki ildə İrəvanın "maşın və mexanizmlər, avadanlıqlar", "yerüstü, hava və su nəqliyyatı vasitələri", "qiymətli və yarımqiymətli daşlar, qiymətli metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar" idxalı və ixracında 10 dəfədən yuxarı artım qeydə alınıb. İqtisadiyyatın real sektoru - sənayesi heç 10 faiz belə artmayan ölkənin idxal-ixracındakı bu ar-

tım birmənalı olaraq Qərbdən Rusiyaya qadağan olunan malların çatdırılması hesabınadır.

Ermənistan rəsmi statistikasına baxdıqda görünür ki, əgər 2021-2022-ci illərdə bu ölkədən Rusiyaya əsasən spirtli içkilər, brilyant, balıq, pomidor, ərik, albalı, şaftalı, gavalı ixrac edilibsə, 2023-cü ildə telefon aparatları və digər rabitə sistemləri, monitor və proyektorlar, dəmir ərintilər, maşın, mexanizm və avadanlıqlar böyük fərqlə üstünlük təşkil edib.

Rusiyaya sanksiyalı malların çatdırılmasında iştirakına görə 2023-cü ildə bir neçə Ermənistan mənşəli şirkətə sanksiya tətbiq olunub. Lakin onların yaradıcı və benefisiarları əsasən Rusiya vətəndaşlarıdır. Yəni sırf Ermənistan vətəndaşlarının sahib olduqları şirkətlərə münasibətdə heç bir addım atılmayıb.

Bu ilin əvvəlindən ABŞ, Avropa İttifaqı Rusiyanın əsas ticarət tərəfdaşlarından olan Çin, Türkiyə, BƏƏ, Qırğızistan, Qazaxıstan və sair ölkələrin onlarla şirkətinə sanksiya tətbiq ediblər. Eyni zamanda ötən ilin dekabrında ABŞ prezidenti Maliyyə Nazirliyinə Rusiya ilə qadağan olunan əməliyyatları maliyyələşdirən banklara qarşı sanksiyaların tətbiq olunmasını nəzərdə tutan tapşırıq verib. Nəticədə, Çin, BƏƏ, Türkiyə bankları Rusiya ilə nəinki sanksiyalı malların, bütün növ malların ticarətini maliyyələş-

dirməkdən çəkinməyə başlayıblar, Rusiyalı müştərilərə xidmət dayandırılıb. Bütün hallarda məqsədin Rusiyanın hərbi sənayesində istifadə oluna biləcək malların ona çatdırılmasının qarşısını almaq göstərilir.

Lakin nə ABŞ Maliyyə Nazirliyi, nə də Avropa İttifaqının diqqətini bu ilin yanvarında Ermənistanın xarici ticarət dövriyyəsindəki 78 faizdən yuxarı artımın böyük hissəsinin Rusiya ilə bağlı ticarətin payına düşməsi cəlb etməyib.

Onu da qeyd edək ki, ötən ilin dekabrından G7 ölkələri və Avropa İttifaqına Rusiyada istehsal olunan brilyant və almazların idxalını qadağan ediblər. Rusiya mənşəli belə daşlardan üçüncü ölkələrdə hazırlanan zinet əşyaların idxalı isə sentyabrın 1-dən qadağan ediləcək. Son iki ildə Ermənistan Rusiyadan xammal olaraq brilyant, almazla bəzənmiş zinet əşyalarının ixracını 20 dəfədən çox artırıb.

Rusiyanın brilyant və almazının Qərbə idxalı qadağan olundandan sonra - bu ilin yanvarından Ermənistanın eyni məhsullar üzrə ixracı rekord səviyyədə artıb. Bununla bağlı Ermənistanın bu ilin yanvar ayındakı xarici ticarət statistikasını çox maraqlı məqamları üzə çıxarır. İrəvanın statistika qurumunun rəsmi məlumatına görə, bu ilin yanvarında ölkədə 500-510 milyon dollarlıq sənaye istehsalı

qeydə alınıb. Lakin ölkədən sənaye məhsullarının ixracı 934 milyon dollara çatıb. Yeni Ermənistan daxildə istehsal etdiyi sənaye məhsulundan az qala ikiqat artığını ixrac edib. Daxildəki istehlakı da nəzərə alsaq, bu qədər ixracın bilavasitə Rusiyadan qaynaqlandığını yenə statistika əsasında rahatlıqla söyləmək mümkündür. Belə ki, yanvar ayında qeydə alınan 934 milyon dollarlıq ixracatın yarısından çoxu yalnız bir məhsul qrupuna daxil olan mallardır. Söhbət qiymətli daşlardan və qiymətli metallardan gedir. Yanvarda bu malların ixracı 587 milyon dollar təşkil edib. Bu o deməkdir ki, qiymətli daşların və qiymətli metalların ixracı ötən ilə müqayisədə 9 dəfə artıb. Keçən il bu göstərici cəmi 65 milyon dollar idi. Bu fenomenal sıçrayış nəticəsində qiymətli daşların və qiymətli metalların ixracdakı çəkisi demək olar ki, 63 faizə çatıb. İqtisadiyyatın bütün digər sahələri ixracın cəmi 37 faizini təşkil edib ki, bu da 347 milyon dollar deməkdir.

Yanvarda Ermənistanın özündə istehsal olunan bir çox malların ixracı, ilin əvvəlində qeydə alınan ixracın 2,1 dəfə artması fonunda nəinki artmayıb, hətta azalıb. Halbuki bu məhsul və ya məhsul qruplarının bəziləri həmişə Ermənistan ixracatında əsas çəkiyə malik olub. Söhbət xüsusilə, məsələn, emal sənayesinin yeyinti sənayesi kimi sahələrindən gedir.

İlin əvvəlində Ermənistandan hazır ərzaq məhsullarının ixracı təxminən 22 faiz azalıb. Ötən il 63 milyon dollar, bu il 49 milyon dollar dəyərində məhsul ixrac edilib. Heyvandarlıq məhsullarının ixracı 32 faizdən çox, kimya və əlaqəli sənaye sahələrinin ixracı 39 faiz, plastik məmulatların ixracı 39 faiz, mineral məhsulların ixracı 19 faizdən çox azalıb.

Əvəzində qiymətli daşlar və qiymətli metalların ixracı ötən ilə müqayisədə 522 milyon dollar, ümumi ixrac isə 485 milyon dollar artıb. İxracın 90 faizi BƏƏ-yə reallaşıb. Bəs bu qədər qiymətli daşları və metalları Ermənistan haradan alıb? Əlbəttə ki, Rusiyadan. Məhz bu səbəbdən Rusiyadan Ermənistana idxal bir neçə dəfə artıb: Yanvarda ötən ilə müqayisədə 2,9 dəfə çox mal getirilib. İdxal 211 milyondan 614 milyona yüksəlib. Bu idxalın 70 faizə yaxınını qiymətli metallar və daşlar təşkil edib.

Nəticədə əgər ötən ilin son aylarına qədər Ermənistanın Rusiya ilə ticarət əlaqələrində təkrar ixrac hesabına ixrac artımı üstünlük təşkil edirdisə, bu ilin əvvəlində əks tendensiya müşahidə olunub. Rusiyaya ixracın artımı praktiki olaraq dayanıb, bunun əvəzinə idxal kəskin artmağa başlayıb.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, G7 və AI Rusiya qiymətli daşları və metallarının üçüncü ölkələrdən idxalını sentyabrda dayandıracaq. Yeni Ermənistan ona qədər bu məhsulları Rusiyadan alıb BƏƏ vasitəsilə, yaxud elə birbaşa həmin qadağanı qoyan ölkələrə satmaqdan yüz milyonlarla dollar gəlir əldə edəcək. Qərb isə buna eyni rahatlıqla göz yumacaq.

Xatırladaq ki, martın 13-də Avropa Parlamentinin Ermənistanı dəstək ifadə edən qətnaməsində bu məsələ bir quru cümlədə əksini tapıb. Sitat: "Ermənistanı AI-nin qəbul etdiyi sanksiyalardan yayınma ehtimalı ilə bağlı ayıq-sayıq olmağa çağırırıq". Faktlar göstərir ki, İrəvanın bu sahədə ayıqlığı sanksiyalı malların ticarətini indi başqa istiqamətdə genişləndirməyə hesablanıb. Qərb isə ermənilərə, həmişəki kimi, səbrlə yanaşır...

Q **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

"Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonundakı Rusiya sülhməramlıları Rusiya prezidenti seçkisində vaxtından əvvəl səs verib". Bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

"Azərbaycan Respublikasının Qarabağ iqtisadi rayonundakı Rusiya sülhməramlı kontingentinin komanda heyəti, hərbi qulluqçuları və mülki şəxsi heyəti dövlət başçısı seçkisində növbədənə səs verməyə iştirak edib. Seçki prosesi "Rusiya Federasiyası Prezidentinin Seçkiləri haqqında" federal qanuna uyğun təşkil olunub", - məlumatda qeyd olunur.

O da bildirilir ki, Rusiya sülhməramlı kontingentinin şəxsi heyətinin rotasiyası 2023-cü ilin noyabrında başa çatıb və kontingent Qarabağ ərazisində tapşırıqları yerinə yetirməkdə davam edir: "Bakı ilə mülki əhaliyə münasibətdə təhlükəsizliyin və humanitar qanunlara əməl olunmasının təmin edilməsinə yönəlik davamlı qarşılıqlı əlaqə saxlanılır".

Maraqlıdır, Rusiyada prezident seçkisi martın 17-nə təyin olunsa da, sülhməramlılar niyə bir neçə gün qabaq səs verib? Ümumiyyətlə, onların Qarabağda başqa hansı işləri var, nə ilə məşğuldurlar? Söhbət hansı tapşırıqlardan gedir? Sayları (təxminən 2 min) əvvəlki kimi qalır mı? Qarabağı nə vaxt tərk edəcəklər?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, 10 noyabr 2020-ci il üçtərəfli bəyanatı imzalanandan dərhal sonra Rusiya sülhməramlı qüvvələri Azərbaycan ərazisinə daxil olublar. Bu razılaşmaya əsasən onlar ərazidə postlar qurmuşdular və sabitliyi, atəşkəsi qorumaqla bağlı üzərlərinə missiya götürmüşdülər: "Lakin

erməni separatçıların nəzarətində olan ərazilərdən vaxtaşırı olaraq Azərbaycan hərbiçiləri atəşə tutulurdu, yola mina döşəyirdilər. Bu vəziyyətlə bağlı Azərbaycan dövlətlə Rusiya sülhməramlılarının komandanlığına, hətta Rusiya dövlətinə rəsmi müraciətlər etsə də vəziyyət dəyişmirdi. Rusiya sülhməramlı qüvvələri üzərlərinə düşən missiyanı faktiki olaraq düzgün yerinə yetirmirdilər. Bundan da ermənilər istifadə edib Qarabağa qanunsuz silah daşıyırdılar, əraziləri minalayırıdılar, Azərbaycan hərbiçilərini atəşə tuturdular. Bu vəziyyət Azərbaycanın səbərini tükəndirirdi və 2023-cü ilin 19 sentyabrına qədər davam etdi: "Azərbaycan antiterror tədbiri ilə məsələni kökdən həll etdi. Bundan sonra Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin bir hissəsinin Azərbaycan ərazisindən çıxarıldığı müşahidə olundu. Çünki artıq sülhməramlı qüvvələrin orada mövcudluğuna əslində ehtiyac qalmayıb. Məlumatlara görə, indi Qarabağda az sayda rus hərbiçilər qalır. Ərazimizə daxil olanda sayları 2 min nəfər civarında idi. İndi isə aldığım məlumata görə, 600 nəfərdən artıq deyillər. Hərbi texnika və sur-satların bir böyük hissəsini artıq Azərbaycandan çıxarıblar. Sülhməramlı qüvvələrin qərargahı Xocalı hava limanı ərazisindədir. Postlarının bir çoxu ləğv edilib, Xankəndi yaxınlığında yolda və bir neçə yerdə postlarının qaldığı bildirilir. Əslində həmin postlara da artıq ehtiyac yoxdur. Bu yaxınlarda Rusiya tərəfindən məlumat verilmişdi ki, hazırda

Qarabağda səs verən sülhməramlılar - başqa nə işləri qaldı...

Polkovnik: "Sayları 600 nəfərdən artıq deyil"

sülhməramlı qüvvələr Azərbaycanın müvafiq güc strukturlarının əməkdaşları ilə birgə ərazidə patrul xidməti kimi fəaliyyət göstərirlər. 2023-cü ilin sentyabrında ermənilər könüllü olaraq Qarabağdan köçdükdən sonra Xankəndidə, məlumata görə, 30-40 erməni sakin qalıb. Həmin sakinlərin də təhlükəsizliyini Azərbaycanın müvafiq orqanları yüksək səviyyədə qoruyur, onlara yaşamaqları üçün yardımlar vaxtılı-vaxtında

verilir və həmin ermənilər həyatlarından razılıq edirlər. Bütün bu realiaqlar onu deməyə əsas verir ki, Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin Qarabağda fəaliyyəti üçün əsaslar qalmayıb".

Polkovnik vurğuladı ki, belə bir vəziyyətdə Rusiya Müdafiə Nazirliyinin yaydığı "Bakı ilə mülki əhaliyə münasibətdə təhlükəsizliyin və humanitar qanunlara əməl olunmasının təmin edilməsi-

nə yönəlik davamlı qarşılıqlı əlaqə saxlanılır" açıqlaması təəccüblüdür: "Əvvəla, 30-40 erməni əhali adlandırmaq yanlışdır, ikincisi isə dediyimiz kimi, Qarabağda qalan erməni sakinlərin təhlükəsizliyi Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən uğurla qorunur, hətta Azərbaycan ən yüksək səviyyədə bəyan edib ki, vətəndaşlığımızı qəbul edib geriye qayıdınlar olsa, onların da təhlükəsizliyi qorunacaq.

Açıqlamada Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin vəziyyətlərini yerinə yetirdiyi barədə də fikir yer alır. Lakin dediyimiz kimi, artıq onlar üçün yerinə yetiriləcək vəzifə qalmayıb. Sadəcə olaraq, rus hərbi kontingentinin orada 2025-ci ilin noyabrına qədər qalması üçtərəfli bəyanatda əksini tapdığı üçün onlar Azərbaycan ərazisində qalmağa davam edirlər. Müddət başa çatanda Azərbaycan ərazisini tərk edəcəklər".

R.Məhərrəmov onu da dedi ki, sülhməramlı kontingentin maddi-texniki təminat, təchizatını Rusiya Müdafiə Nazirliyi həyata keçirir. Bunun Azərbaycan tərəfinə aidiyyəti yoxdur.

O ki qaldı Qarabağdakı sülhməramlı qüvvələrdə qulluq edən hərbiçilərin və Rusiya-Türkiyə birgə monitoring mərkəzində fəaliyyət göstərən Rusiya vətəndaşlarının prezident seçkisindən bir neçə gün öncə səs verməsinə, ekspert qeyd etdi ki, bu, Rusiya seçki qanunvericiliyinə əsasən həyata keçirilir: "Rusiya sərhədlərindən kənarda hər hansı səbəbdən yaşayan, fəaliyyət göstərən Rusiya vətəndaşları seçkidən üç gün öncə səs verməlidirlər. Xankəndidə rus hərbiçilərin, həmçinin Rusiya-Türkiyə birgə monitoring mərkəzində fəaliyyət göstərən Rusiya vətəndaşlarının seçkidən əvvəl səs vermələri bununla əlaqədardır".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Bakıda həbsdə olan separatçılar Paşinyana qarşı danışmağa başlasa...

Erməni baş nazirin sözlərinə görə, beynəlxalq məhkəmələrə şikayət etməyə son qoyula bilər, lakin həbsdəki "lider"lərin ifadələri əsasında yeni vəsatətlər qaldıra bilərik

"Danışqlar zamanı Ermənistanın Azərbaycana qarşı beynəlxalq məhkəmə instansiyalarına şikayətlərinə son verilməsi məsələsi müzakirə olunub". "Yeni Müsavat" yada salır ki, baş nazir Nikol Paşinyan mətbuat konfransında belə söyləyib.

"Bizim mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, bu, əslində sülh müqaviləsinin müddəaları artıq razılaşdırıldığı və tərəflərin onu imzalamaya hazır olduğu aydın olacaq bir halda, yeni ən sonda müzakirə oluna biləcək bir məsələdir. Bu, məntiqlidir, çünki tərəflər razılığa gəlsələr və imzalanma mərhələsinə çatsalar, hər iki tərəfin də belə

bir qərara gələcəyini istisna etməm və hətta məntiqli sayıram", - deyir Paşinyan bildirib. Belə çıxır, sülh müqaviləsi Ermənistanla qarşı təminat davasını gündəmdən çıxaracaq? Yeni Nikol belə iddia edir. Ümumiyyətlə, perspektivdə belə bir şey mümkündür mü? Bu nədir, İrəvanın sülhlə bağlı daha bir şərti, yoxsa? Bu xü-

susda rəsmi Bakı həbs etdiyi, hələ məhkəmələri başlama-yan separatçı-cinayətkarların ifadələrindən necə faydalana bilər?

Qarabağ məsələsi hərbi baxımdan bitdi, amma Ermənistanın cavabdehliyi hüquqi baxımdan bitməyib. Və Ermənistanın rolunu mümkün olduğu qədər düzgün və hüquqi mövqedən qiymətləndirsək, o zaman Ermənistanın məsuliyyəti də aşkar görünəcək. Ermənistan hər zaman Qarabağda er-

məni yerli idarəetməsi üzərində qanunsuz səlahiyyət sahibi rolunu oynayıb, amma beynəlxalq aləmdə tərəf olmadığını, guya bu hadisələrə heç bir müdaxilə etmədiyini göstərməyə çalışıb. Azərbaycanın dövlət, ordu, xalq birliyinin qələbə ilə başa çatan 44 günlük mübarizəsi də Ermənistanın iç üzünü beynəlxalq aləmə göstərdi. Odur ki, hələ də havadar axtarışı və qanunsuz əməllərindən qalmayan Ermənistan beynəlxalq hüququn tələbləri çərçivəsində məsuliyyətə cəlb olunmalıdır. Məsələn, Xocalı soyqırımında iştirak etmiş erməni hərbiçilər, ayrı-ayrı şəxslər məsuliyyətə cəlb olunmalıdırlar. Bu qətləmdə bir də Ermənistan dövlətinin ayrıca məsuliyyəti var. Əsas məsələ də Ermənistanın dövlət olaraq məsuliyyəti ilə bağlıdır. Beynəlxalq hüquqa görə, bir dövlətə bağlı olan qurumlar, o dövlətin hərbiçisi, polisi və sair başqa bir dövlətə ziyan vurursa, bu, birbaşa zərər verən dövlətin hərəkəti kimi qiymətləndirilir. Ermənistan məsuliyyəti Qarabağdakı yerli qurumların və erməni əhalisinin üzərinə atsa da, hadisələrə birbaşa müdaxiləsinə dair xeyli faktlar olduğu üçün bu, Ermənistanın hərəkəti sayılır. Və bu faktları məhkəmə ilə sübut etmənin ən məqbul yolu Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsidir.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağının "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, bu mövzuda Ermənistan öz maraqlarına uyğun çıxış edir. Partiya sədrinin fikrincə, Paşinyan bilir ki, Azərbaycan Xocalı, Qaradağlı və digər kütləvi qətləmlərlə bağlı vəsatətlər qaldıra bilər: "Azad edilən ərazilər araşdırılarkən kütləvi məzarlıqlar, ermənilərin insanlıq əleyhinə törətdiyi cinayətlər ortaya çıxır. Azərbaycan bu faktlar əsasında beynəlxalq məhkəmələrə müraciət edə bilər. Ona görə Ermənistan bilir ki, Bakı tələblər səsləndirəcək, indidən təkliflər irəli sürür". **A.Nağı düşünür ki, Azərbaycan güzəştə getməməlidir:** "Çünki 500 milyardlıq zərər var. Ermənistan da bundan çəkinir. Bundan əlavə, ermənilərə qətiyyəti etibar etmək olmaz və beynəlxalq instansiyalara müraciət olunmalıdır. İrəvanın nə deməsindən asılı olmayaraq, Azərbaycan maraqlarına uyğun hərəkət etməlidir".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublunun sözlərinə görə, hər iki tərəfin beynəlxalq məhkəmələrə müraciət etməsinə o halda son qoyula bilər ki, ortada olan problemlər həllini tapsın: "Söhbət Ermənistanın öhdəliklərini yerinə yetirməsindən gedir. 10 noyabr sənədinin hələ də icra olunmayan bəndləri var. Hazırda Orta dəhliz adlanan pro- jenin işə düşməsi üçün nəqliyyat kommunikasiyaları blokadan çıxmalıdır. İrəvan bu məsələdə qeyri-konstruktiv

mövqe sərgiləyir. İkincisi, ərazi iddialarına son qoymalı, bir-dəfəlik bu məsələ qapanmalıdır. Lakin bu mövzuda da konkret addım yoxdur, çərçivə sənədi belə imzalanmayıb. Başqa bir məsələ işğal altında olan kəndləri qaytarmaqdır. Ancaq Paşinyan bu problemlə də bağlı nala-mıxa vurmağa davam edir".

X.Teyyublu hesab edir ki, Ermənistanın beynəlxalq instansiyalara müraciət etməsi üçün heç bir maddi və mənəvi sübutu yoxdur: "Azərbaycandan nə tələb edəcəklər? Biz Ermənistan ərazisinə bir mərmə belə atmamışıq. Ancaq onlar 30 il torpaqlarımızda xunta rejimini dəstəkləyiblər, işğalda saxladıkları əraziləri dağıdıblar. Biz bu mövzuda kompensasiya tələbindən necə geri çəkile bilərik? Söhbət bizə vurulan milyardlarla zərərdən gedir. Ancaq yəne də tərəflərin müzakirə aparması normaldır. İnanmıram ki, hansısa razılaşma əldə olunsun. Ermənistan Qarabağa vurduğu zərəri ödəməlidir. Keçmiş köçkünlər də Avropa məhkəməsinə fərdi qaydada müraciət edə, təminat tələbi irəli sürə bilərlər. Üstəlik, həbsdə olan separatçı liderlərin ifadələri əsasında yeni iddialar qaldıra bilərik. Əgər onlar Ermənistan dövlətinin Qarabağdakı azərbaycanlı əhaliyə zərər yetirməsi haqda etiraf etsələr, o zaman beynəlxalq müstəvidə yeni vəsatətlər qaldırmaq mümkündür".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının işçi qrupu 2024-cü ilin yanvar-fevral ayları üzrə hesabat yayıb. Orada bildirilir ki, bu dövr ərzində qanunsuz dövriyyədən götürülmüş 1 ton 212 kq 963,32 qram narkotik vasitə və psixotrop maddələrin dəyəri 34 milyon 344 min manat təşkil edib.

Hesabata görə, ötən ilin yanvar-fevral ayları ilə müqayisədə aşkar edilmiş faktların sayı 55, satış faktlarının sayı 93, becərmə faktlarının sayı 6, qaçaqmalçılıq faktlarının sayı 7, qrup cinayətlər 8, məsuliyyətə cəlb edilmiş şəxslərin sayı 262 nəfər azalıb. Ancaq əvəzində satış məqsədi olmadan əldə etmə və saxlama halları 61 fakt artıb. Yəni ölkədə narkotik istehlakında (istifadəsində) artım qeydə alınıb.

Bundan əlavə, ölkədə narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinin həcmi illəndən-illə artır. Belə ki, bu ilin 2 ayında dövriyyədən çıxarılan narkotik vasitələrin həcmi bir neçə il öncəki 6 ay ərzində çıxarılmış narkotik vasitələrin həcminə bərabərdir. 2020-ci

Bes qorxulu artımı şərtləndirən əsas səbəblər nədir? Narkotik istifadəsini minimuma endirmək mümkün mü? Qarabağ işğaldan azad ediləndən sonra Azərbaycana əsas narkotik tranzit yolları hansıdır?

Deputat, narkotiklərlə mübarizəyə "Qara kabus" adlı kitab həsr edən təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a deyib ki, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları illərdir ki, bu istiqamətdə işlər görür, ölkə ərazisinə narkotiklərin daşınması, yayılmasının ön-lənməsi üçün addımlar atılır:

"Bilinen faktıdır ki, Avropaya daşınan narkotiklər, əsasən də heroin kimi ağır narkotik vasitə əsasən Əfqanıstanda istehsal olunur. İran Əfqanıstanla qonşudur və narkomafiyaların Əfqanıstan-İran-Azərbaycan-Avropa dövlətləri marşrutundan istifadə etmələri illərdir ki, məlumdur. Bu axın Azərbaycanda istehsalın, istehlakın nə qədər olmasından asılı məsələ deyil. Marixuanaya gəldikdə isə bu narkotik tərkibli bitki əsasən ölkə daxilində becərilir. İldən-illə böyük partiyada ağır narkotiklərin tutulması onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan hüquq-mühafizə

Ölkədə "ağ ölüm"ün həvəskarları artır - SOS!

Ön tədbirlər niyə arzuolunan nəticələri vermir?; "İran üzərindən Azərbaycana daşınan böyük heroin partiyası orada yerli hakimiyyət orqanlarının xəbəri və razılığı olmadan istehsal oluna bilməz"

bə qızıışdığına görə marşrutu cənub və şimal istiqamətinə dəyişdilər. İran, Rusiya, Azərbaycan, Gürcüstan ərazilərindən istifadə edilərək Avropaya narkotik daşımaları həyata keçirilməyə başladı. Bu marşrutlar hansısa ölkənin razılığı və ya narazılığı ilə seçilmir. Bu marşrutları narkobaronlar, həmin trafikə nəzarət edənlər müəyyən edir. Onlar bir-iki dəfə marşrutu yoxlayırlar. Əfqanıstandan Avropaya narkotik daşıyanların yeni - "Şimali Balkan yolu" adlandırdığı marşrut məhz Azərbaycandan keçirdi. Əfqanıstan, İran, Azərbaycan, Gürcüstan və Qara dəniz vasitəsilə Bolqarıstana daşıyırdı.

44 günlük Vətən müharibəsi-nə qədər Dağlıq Qarabağ heroin trafikində önəmli yer tuturdu. BMT-nin Narkotiklər və Cinayətlə Mübarizə Təşkilatının hazırladığı "Dünya Narkotiklər hesabatı"nda bildirilirdi ki, Qafqazda və regionda separatçı rejimlərin nəzarətində olan ərazilər - xüsusən də Dağlıq Qarabağ və Abxaziya heroin trafikində önəmli yer tutur. BMT-nin narkotiklərlə bağlı hesabatına görə ümumilikdə Avropaya daşınan heroin satışından gələn illik gəlir 20 milyard dolları aşır. Bu rəqəm hər il artır.

Bu yerdə rusiyalı hüquqşünas və politoloq Oleq Kuznetsov 2021-ci ildə "İnterfaks"a müsahibəsində demişdi ki, İran üzərindən Azərbaycana daşınan böyük heroin partiyası orada yerli hakimiyyət orqanlarının xəbəri və razılığı olmadan istehsal oluna bilməz... İran ərazisindən Azərbaycan ərazisinə keçməyən heroinin hipotetik miqdarını nəzərə alsaq, başa düşməliyik ki, orada xasxaş əkinləri onlarla deyil, minlərlə hektar ərazini əhatə etməlidir. "Məhsulu" emal etmək üçün laboratoriyalarda yüzlərlə və hətta minlərlə insan çalışır. Yeni xam tirəkin kimyəvi emalı üçün laboratoriyalar və ya hətta fabriklər də daxil olmaqla, yaxşı qurulmuş bir sistem fəaliyyətdədir. Bu bir biznesdir. Və bu mövzuda 2-ci fərqli fikir ola bilməz".

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, narkomaniya və narkobiznesə qarşı mübarizənin əsas məqsədi insanları narkotik vasitələrdən uzaqlaşdırmaq və narkobiznesin yayılmasının qarşısını almaqdır: "Çox təəssüf ki, xüsusilə gənc nəsil narkotik vasitələrin təhlükələri, onların istifadəsinin ciddi nəticələrini tam olaraq dərk etmirlər. Bu baxımdan müntəzəm maarifləndirmə mühüm əhəmiyyətə malikdir. Cəmiyyətdə "ağ ölüm" adlanan narkotiklə mübarizənin inkişafı və yayılması, insanların maarifləndirilməsi üçün narkotik vasitələrin tərkibi ilə birbaşa və ya dolayı yolla beyinin funksiyalarını

Deputat: "Onkoloji xəstəliklərin sığorta ilə əhatə olunmaması anlaşılan deyil"

İcbari tibbi sığorta fondunun maliyyə vəsaiti hesabat ilində 2 milyard manata yaxınlaşıb. APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin martın 15-də keçirilən iclasında parlamentin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov deyib.

Deputat bildirib ki, icbari tibbi sığorta ilə əhatə olunan cərrahi əməliyyatlara qoyulan say məhdudiyyətinin aradan qaldırılacağına ümid edir: "154 özəl xəstəxana sığortaya cəlb edilənlər sırasına əlavə edilib. Əhalinin sığortadan məmnunluğunun artması ilə yanaşı, 5 milyondan çox insan 22 milyondan çox müraciət edib. Ümumiyyətlə, çox az sayda tibbi xidmətlər istisna olmaqla, bütün xidmətlər sığorta ilə əhatə olunmalıdır. Onkoloji xəstəliklərin sığorta ilə əhatə olunmaması anlaşılan deyil. Səbəb bu xəstəliyin müalicəsinin çox maliyyə tutumu olması göstərilir. Təxirə salınmadan onkoloji xəstəliklərin icbari tibbi sığorta ilə əhatə edilməsi təmin olunmalıdır, dərman vasitələri sığorta ilə qarşılanmalıdır".

Komitə sədri xatırladı ki, hesabat ilində "Dərman vasitələri haqqında" Qanuna edilən dəyişikliklər bu sahədə problemlərin aradan qaldırılmasına şərait yaradacaq.

ildə (bir il ərzində) Daxili İşlər Nazirliyinin xətti ilə dövriyyədən çıxarılan narkotikin həcmi (1 ton 873 kq) isə 2021-ci ilin 6 ayı ərzindəki narkotikin həcminə bərabər olub.

Təəssüf ki, Azərbaycanda narkotiklərlə bağlı vəziyyət az qala milli fəlakət həddinə çatıb. Ölkədə narkomaniyanın artması göz önündədir. Eyni zamanda prosedə getdikcə daha çox gənclər cəlb olunur - bəziləri istehlakçı, bəziləri isə satıcı kimi. Həmçinin sosial şəbəkənin Azərbaycan seqmentində açıq ticarət halları var.

Son vaxtlar həmçinin ölkədə narkoman sürücülərin sayı artıb. Onların arasında marşrut sürücüləri də aşkarlanıb.

orqanlarına əməliyyat məlumatları əvvəlki illərə nisbətən daha çox daxil olmağa başlayıb. Hiss olunur ki, tutulan mallar Azərbaycan üçün deyil, məhz Avropa üçün nəzərdə tutulub. Bu gün qara bazarda 1 qram kokainin qiyməti 400 dollar, eyni çəkiddə heroinin qiyməti isə 170 manatdır, yeni 100 dollardır. Əvvəllər 1 qram heroini 5 nəfər istifadəçi alırdısa, hazırda 1 qram heroin 7 hissəyə bölünərək satılır. Ölkə ərazisində qanunsuz dövriyyədən çıxarılan narkotik və psixotrop maddələrin azalması da təsdiq edir ki, Azərbaycan İranla sərhədini möhkəmləndirib. Əvvəllər narkotiklər əsasən Balkanlar üzərindən daşınırdı. Balkanlarda mühari-

Hazırda sərhədlərin möhkəmləndirilməsi daşımaları xeyli çətinləşdirir.

Köhnə Balkan marşrutu isə İrandan birbaşa Türkiyəyə yönəlirdi. İrandan Türkiyəyə toplanan heroin ya İstanbul vasitəsilə Bolqarıstana, ya Anadolu boyunca - Egey dənizi və Yunanıstana, ya da Hakkaridən şimala - Qara dəniz və Ukraynaya daşınırdı. Almaniya, İtaliya, Hollandiya, Britaniya bazarlarına heroin məhz bu marşrutlarla gedirdi. Azərbaycanın Qarabağ zonası işğal altında olarkən qanunsuz narkodestələr həmin ərazilərdə müəyyən laboratoriyalar da saxlayırdı. BMT-nin hesabatlarında bu haqda məlumatlar keçmişdi.

dəyişdirən və buna bağlı olaraq fiziki və psixi sağlamlığı təhdid edən maddə olması təlqin edilməli, fəsadlarının ciddiliyi, həyat, birgəyaşayışa çox ciddi zərbələr vurduğunu döndə-döndə izah etmək vacibdir. Hər bir gənc bilməlidir ki, narkotiklər fiziki sağlamlığın pozulması və insanın sinir sisteminin alt-üst olması, müxtəlif nevroz hallarını şərtləndirir. Narkotik maddələr qan dövranına da təsir edərək qanda oksigen və digər maddələrin orqanlara normal çatdırılmasını məhdudlaşdırır. Bu da orqanların və sistemlərin normal funksiyalarının pozulmasına və uzunmüddətli sağlamlıq problemlərinin yaranmasına səbəb olur. Narkotik vasitələrin psixi sağlamlıqla yanaşı, sosial həyata vurduğu zərər də acınacaqlıdır. Narkotik vasitələrdən istifadə yalnız fiziki sağlamlığa deyil, həm də sosial və iş həyatında problemlərə gətirib çıxarır. Narkotiklərə olan asılılıq in-

sanların sosial və iş həyatında da alt-üst edir. İş həyatında iş qabiliyyətinin və qərarvermə qabiliyyətinin azalması, həyat yoldaşı, ailə üzvləri və dostlarla problemlər yaranmasına da səbəb olur. Kişi-qadın münasibətlərinin pozulması, ailələrin dağılması, boşanma halları da narkotiklərin acı fəsadlarıdır. Bu halda şəxsin cinayətə cəlb olmaq mərhələsinə belə gəlib çıxması da istisna deyil və bunun da nəticələrini kifayət qədər görmüşük. Xüsusi olaraq diqqətə çatdırmalıyıq ki, narkotik vasitələr həm də istifadəçilər üçün maliyyə problemlərinə səbəb olur və bu, çox vaxt cinayətə cəlb edilməklə nəticələnir".

Natiq Ələsgərov bildirib ki, narkotik kimi zərərli vərdislərdən uzaq olmaq üçün hər bir şəxs vaxtını idman, təhsil, sənət, rəqs və bu kimi faydalı məşğuliyyətlərə sərf etməlidir.

■ **Əlsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan televiziya kanallarında yayımlanan və cəmiyyətdə mənfi müzakirələrə səbəb olan “Səni axtarıram”, “Elgizlə izlə”, “Yaxşıya doğru”, “Bizimləsən”, “Həmin Zaur”, “Təsir dairəsi” verilişləri ilə bağlı qərar verilib.

Həmin proqramların efir vaxtlarının qısaldılaraq təxminən 30 dəqiqə olması nəzərdə tutulub. Bundan əlavə, verilişlərin formatlarında müəyyən dəyişikliklər də ediləcək (Pravda.az).

Xatırladaq ki, bir neçə gün öncə ATV, “Xəzər”, ARB və “Space” televiziya kanallarının rəhbərlərinin Prezident Administrasiyasına çağırılaraq adıçəkilən verilişlərlə bağlı xəbərdarlıq edildiyi barədə məlumat yayılmışdı. Qeyd edilib ki, ictimai narazılıq və narahatlıq doğuran bu kimi verilişlər son illər teleradio məkanının inkişafı sahəsində əldə olunmuş uğurlara ciddi kölgə salır.

Bəs gözlənti nədir? Qərar verildi, bəs sonra?

“Elgizlə izlə” verilişinin aparıcısı Elgiz Əkbər məsələ ilə bağlı bu cür mövqə bildirib: “Hansı verilişi istəmirsinizsə, baxmayın. Biz də görəcəyik baxan yoxdur, bağlayacağıq. Əvvəl bilin-

TV-lərlə bağlı məchul durum - qərardan aparıcılar xəbərsizdir...

Nurəddin Mehdiqanlı: “Televiziyalarda Azərbaycanda ailə institutunun dağılması yolunda bir yarış gedir”

ət edir ki, övladım musiqiçidir, onu efirə çağır, səhəri gün biz o şəxsi efirimizə dəvət edirik.

O ki qaldı verilişimin vaxt müddətinin azaldılmasına, xeyr, vaxtı azaldılmayıb. Belə ki, verilişim 12:00-da başlayıb 14:30-da bitir. Təbii ki, əgər rəhbərlik müddətin azaldılması ilə bağlı qərar versə, biz ona riayət edəcəyik.

Hər kəs bilir ki, mən jurnalistikanı bitirməmişəm, amma bir çox aparıcıları fərqli olaraq, istər dövlətimiz, istərsə də ölkəmizdə baş verən siyasi, sosial və digər sahələrlə bağlı danışa biləcək adamam. Çünki gündəlik olaraq

də nədən danışa bilərik, nədən danışmamalıyıq. Məsələn, müğənnilərin şəxsi həyatından, kimin “həcisi” onu hara istirahətə göndərdi və sairə kimi insanları qıcıqlandıracaq, qeyri-etik mövzuların gündəmə gətirilməməsi tövsiyə olunur”.

Qeyd edək ki, son vaxtlar tanınmış ictimai xadimlər, ziyalılar da efirlərdə yayımlanan, xüsusən gündəlik 3-5 saat davam edən bir sıra verilişlərdə insanların şəxsiyyətinin alçaldılması, efirdə təhqir və ədəbsiz ifadələr işlədilməsi, efir mədəniyyəti, nitq qabiliyyəti, bilik səviyyəsi tələblə-

sində alçaldılır: “Dünyanın heç bir ölkəsində şou tipli proqramlarda belə hallar müşahidə edilmir. Bu gün Azərbaycanın bir sıra televiziya kanallarında yayımlanan verilişlər xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin məhvə xidmət edir. Azərbaycan kişisini və ya qadınını ekran qarşısında alçaltmaq nəyə xidmət edir? Ola bilər ki, onlar həyatlarının hansısa mərhələsində səhvə yol veriblər. Biz onu mütləq ictimailəşdirib müzakirə obyektinə çevirməli deyilik. Bu gün televiziya kanallarında elmi verilişlərə yer verilmir. Ümumiyyətlə, bəzi istisnaları çıxmaqla, televiziya kanallarımız öz proqramlarında ziyalılara da yer vermir. Bu gün Azərbaycan televiziya kanallarında həm də ziyalı sözünə ehtiyac var. Televiziyalara bununla bağlı sual verəndə deyirlər ki, biz reklam gətirən verilişlərə yer veririk. Reklamlardan əldə edilən gəlirə görə dəyərlərimiz məhv edilməlidir? Hesab edirəm ki, hər bir yaxşı məhsulun alıcısı olduğu kimi, yaxşı verilişlərin də baxıcısı mütləq olacaq. Kütlə televiziya deyil, televiziya kütləni idarə etməlidir. Dünyanın hər yerində belədir. Biz tamaşaçıya nə versək, onu da alacağıq. Bu barədə ciddi düşünməliyik”.

Teletənqidçi, professor Qulu Mehərrəmli “Yeni Müsavat”a bildirib ki, əksər hallarda televiziya rəhbərləri bu cür verilişlərin yayımlanmasına şərait yaradır: “Mən belə hesab edirəm ki, yaradıcılıq məsələləri heç bir halda administrativ, inzibati yolla həll olunmur.

Bir çox hallarda televiziya rəhbərlərinin özləri telekanallardakı vəziyyəti hər kəsdən yaxşı bilirlər. Doğrudur, onların arqumenti ondan ibarətdir ki, “televiziya yaşamaqdır, reklam almaqdır, onun nəticəsi kimin maddi cəhətdən özünü təmin etməkdir”, amma dəfələrlə bu mövzu həm parlamentdə qaldırılıb, həm də cəmiyyətdə müzakirə olunub ki, bu cür şou proqramların səviyyəsi artırılmalı, düşüklü, bayağı, insanların şəxsi tələbinə müdaxilə yol verilməməlidir. Təəssüfərlə olsun ki, bütün bunların deyilməsinə baxmayaraq, yenə də adları çəkilən məlum telekanallarda bu cür verilişlər davam edir. Bu bir dalğaya bənzəyir - mü-

Tikinti obyektlərinin elektrik şəbəkəsinə qoşulmasına dair yeni qadağa

Nazirlər Kabineti “Tikinti obyektlərinin elektrik şəbəkəsinə qoşulması və ya əlavə enerji (güc) alması Qaydası”nda dəyişiklik edib.

APA-nın xəbərinə görə, dəyişikliyə əsasən, Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə əsasən tikintisinə icazə tələb olunan, lakin belə icazə alınmadan inşa edilmiş və ya tikilməkdə olan, habelə barəsində məlumatlandırma icraatı tətbiq olunan, lakin tikinti işlərinin başlanmasına Tikinti Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş əsas olmadan inşa edilmiş və ya tikilməkdə olan tikinti obyektlərinin elektrik şəbəkəsinə qoşulması qadağandır.

əyyən bir pauza yaranır, o cür verilişlər yığılır, amma belli zaman keçəndən sonra yenidən ekranlarda qasırğa başlayır. Ona görə də düşünürəm ki, bütün bunların hamısı telekanalların özünün siyasətinin nəticəsidir.

İctimai rəy mütləq nəzərə alınmalıdır. Vaxtilə bizim maraqlı şou-proqramlarımız, aparıcılarımız olub. Onlar kifayət qədər proqramları maraqlı edən dramaturji gedişlər, mövzular tapıblar. Əlbəttə ki, insanları bir-birinə vuruşdurmaq, etikaya uyğun olmayan situasiyalar yaratmaq, sensasiyalı vəziyyətləri həddən artıq şışirtmək, ailələr, cəmiyyət üçün xarakterik olmayan nüansları ümumiləşdirməyə çalışmaq, insanları alçaltmaq, aşağılamaq, onların heysiyyətinə toxunmaq kimi nüanslar tamaşaçıları qıcıqlandırır.

Bəs necə olmalıdır, bunun qarşısı alınacaq, ya yox? Hesab edirəm ki, hər şey məqsəddən asılıdır. Əgər televiziya rəhbərləri istəsələr ki, bu cür hallar olmasın, o zaman bu halların qarşısı alınacaq. Eləcə də Audiovizual Şura qanunauyğun olaraq, etik sərhədlərin qorunması ilə bağlı təpki versə, düşünürəm ki, bu, ciddi nəticələrə gətirib çıxaracaq.

Daha önəmli olan - şou-proqramların gətirdiyi maliyyəni, maddi vəsaiti kompensasiya etmək haqqında düşünməliyik. Məsələn, bizdə maarifləndirici proqramlar demək olar ki, yoxdur, hamı şounun üzərinə qaçır. Səviyyəli şou, maarifləndirici proqramları reallaşdırmaq üçün televiziyalara belli bir miqdarda kompensasiya verilməlidir ki, onlar ən aşağısı əmək haqqını, özünü yaşatmaq üçün lazım olan vəsaiti təmin edə bilsinlər. Çünki hər şey gedib maddiyyata bağlıdır. Beləliklə, hesab edirəm ki, özəl televiziyalara müəyyən bir kompensasiya verilsə, bu halların qarşısı alınar. Yəni məsələn, müəyyən qədər kompensasiya verilir və deyilir ki, “siz də bunun qarşılığında keyfiyyətli şou-proqramlar hazırlayın, bunun üzərində ciddi işləyin, lisenziyalaşdırılmış proqramlar alın və onu burada tətbiq edin”.

Beləliklə, yanaşmanı sağlamlaşdırmaq, onun üzərində siyasət qurmaq, insan şəxsiyyətini alçaltmayan proqramlar üzərində düşünmək lazımdır. Bəzi aparıcılar həqiqətən də ciddi mənəvi aşınmaya məruz qalıb. Onları dəyişmək lazımdır”.

✉ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

mirdi kim hansı verilişə baxır? İndi amma müəyyən şirkətlər, sosial şəbəkələr bunu göstərir. Biz də çalışırıq verilişimiz vasitəsilə bilmədiyiniz nüanslarla tanış olasınız. Hər bir dərs götürür. Mən də bu verilişdən dərs alıram”.

Bəziləri tərəfindən tənqid olunan və vaxt müddətinin azalacağı deyilən verilişlər sırasında adı çəkilən “Tarixin bir günü” verilişinin aparıcısı Tarix Əliyev (Tolik) isə məsələ ilə bağlı “Yeni Müsavat”a açıqlamasında deyib: “Mənim verilişimi tənqid edən adam nə qədər nüfuzludur və mənim görüldüyüm işləri görübümü?”

Bir də hər kəsə məlumdur ki, apardığım veriliş sosial veriliş deyil. Əsasən musiqili verilişdir, müğənnilər dəvət olunur. Amma bir çox hallarda şəhid, qazi analarının, fiziki qüsurlu insanların isteklərini həyata keçirməyə çalışırıq. Məsələn, hansısa şəhid və yaxud qazi anası bize müraci-

prosesləri izləyir, hər şeylə maraqlanıram.

Mən də sevindim ki, Prezident Administrasiyası qadağa qoydu

Bu gün bəzi müğənnilər, hansılar ki, onun-bunun ərərini “oğurlayırlar”, çıxıb efirə başqalarına ailə dəyərlərindən danışır. Şəxsən mən efirdə ailə dəyərlərindən danışa bilmərəm, çünki ailəli olmamışam. Daha doğrusu, ailəli olmuşam, amma çox qısa bir müddətdə. Amma ata-anaya, bacı-qardaşa, ağsaqqala qarşı olan hörmətdən, sevgidən danışa bilərəm, çünki bunları yaşamışam.

“Bugünlərdə verilişinizlə bağlı televiziya rəhbərliyindən hansısa xəbərdarlıq və yaxud irad bildirilibmi?” sualımıza isə Tarix Əliyev bu cür cavab verdi: “Xeyr, olmayıb. Ümumiyyətlə, hər həftənin bazar ertəsi kanalın direktoru və bədii rəhbəri iclas keçirir, bizə bildirilir ki, efir-

rə cavab verməyən aparıcı və ekspertlərin cəmiyyətə sınıması ilə bağlı narazılıqlarını bildirirlər.

Xalq artisti Nurəddin Mehdiqanlı bu barədə qeyd edib: “Bir-iki telekanal çıxmaq şərtlə, hər gün televiziyalarda Azərbaycanda ailə institutunun dağılması yolunda bir yarış gedir. Telekanallarımızın əksəriyyətində verilişlər var, orada Azərbaycan kişisi axmaq, gəzəyən kimi təqdim olunur, qadın isə həyasız kimi göstərilir. Qadınlar saçıyla çıxırlar, boşanıb-əvlənirlər... Hər gün bu şeylər efirdə nümayiş olunur. Hər gün əgər bir Azərbaycan gənci bunları görürsə, o zaman o, böyüyə necə hörmət edəcək? Əgər mənim böyüyüm və ağsaqqalım, ağbirçəyim budursa...”

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov da hesab edir ki, adıçəkilən verilişlərdə ailə dəyərləri gözəndən salınır, Azərbaycan kişisi və qadını izləyicilərin qarşı-

Moskva və Bütün Rusiyanın Patriarxı Kirill Rusiya vətəndaşlığını qəbul etmiş hər kəsi “xaçla şərəfləndirib yeni vətənlərinin müdafiəsinə yollamağa” çağırır. Minval.az xəbər verib ki, müvafiq sənəd Ümumdünya Rusiya Xalq Soborunun saytında yerləşdirilib. Bildirilir ki, Patriarx Kirill Rusiyada keçiriləcək prezident seçkisi ilə bağlı din xadimlərinə və bütün dindarlara müraciət edib. Bəyanatda “Müqəddəs rus torpaqlarında pravoslav kimliyi” uğrunda mübarizənin, “Böyük pravoslav rus dövləti” yaratmaq üçün “Kiçik Rusiya”nın (Məlorossiya) bütün torpaqlarının toplanmasının zəruriliyi qeyd olunur. Yeni işğal davam etməyə çağırış edilir.

Eyni zamanda Kirilin imzaladığı sənəddə demografik böhranla əlaqədar Rusiyanın “islamlaşma təhlükəsi”ndən danışılır, pravoslavlara “xristian olmayanlarla təmas”la bağlı öyüd-nəsihət yer alır.

Bundan əlavə, müraciətdə birbaşa olaraq miqrantların mədəniyyət və inanca tanış edilməsi üçün səylərin göstərilməsi tələb olunur: “Böyük Vətənimiz çoxxəşlik tarixində ilk dəfə olaraq pravoslav dövlətindən İslam xilafətinə çevrilmək təhlükəsi ilə üz-üzədir. İlk dəfə olaraq, bir vaxtlar Konstantinopolun (İstanbul - red.) Müqəddəs Sofiyası kimi, kilsələrimizdəki xacın İslam ayparası ilə əvəz etmək kimi ölümcül risk altındaydıq”.

Rusiya patriarxının bu islamofob, türkofob bəyanatı nədən, hansı xofdan qaynaqlanır? Kiril niyə təlaşlanıb? Nə üçün o, Türkiyənin də “bostanına” daş atır?

Patriarx niyə unudur ki,

Rus patriarxdan islamofob-türkofob bəyanat - Kiril Putinə qarşı?

Deputat: “Bu, dini müstəvidə böyük münəqişələrin yaranmasına səbəb ola bilər...”

Rusiya cəmiyyətində türk-müsəlman aborigen xalqlar onun mühüm kəsimini təşkil edir və əslində əraziləri vaxtilə imperiya tərəfindən işğal edilmiş xalqlardır. İkinci yandan, Rusiyanın islamofob və türkofob Fransadan, İsveçdən nə fərqi oldu ki?

Yada salaq ki, prezident V.Putin Qərbdəki islamofobiyanı, Quranın yandırılmasını, Məhəmməd Peyğəmbərin (s) təhqir edilməsini rəsmən

pisləyib. İndi Kirill Putinin əleyhinəmi gedir?

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin üzvü Ceyhun Məmmədov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, bir çox sahələrdə olduğu kimi dini müstəvidə də bir sıra proseslərin getdiyi açıq-aydın müşahidə edilir: “Bu gün dini müstəvidə də gərginlik özünü bir sıra hallarda dövlətlərin siyasətində

göstərir. İlk baxışdan o qədər nəzərə çarpmasa da, bu gün Pravoslav kilsəsi Rusiyada dövlət idarəçiliyində, dövlətin siyasi ideologiyasının formalaşmasında ciddi yer tutur. Həm Rusiyada, həm dünyanın digər ölkələrində İslama meylin artması, hətta son vaxtlar rus əhalisinin İslamı qəbul etməsi müşahidə edilir ki, bu proses Qərbdə də davam edir. Qərbdə - Fran-

Türkiyə sahillərində miqrantları daşıyan qayıq batıb, 20 nəfər ölüb

Türkiyənin Çanaqqala bölgəsində - Eceabat rayonu sahillərində qanunsuz miqrantları daşıyan qayıq batıb.

Qayıqın batması nəticəsində ölənlərin sayı 20 nəfərə çatıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə NTV məlumat yayıb. Ölənlərdən 4-ü uşaqdır.

sada və ayrı-ayrı ölkələrdə, Rusiyada İslama meyli göstərilir. Bu cür meyilləri Rus Pravoslav kilsəsi özü üçün təhlükə hesab edir. Burada xristian təəssübkeşliyi nöqtəyi-nəzərindən də bir baxış var. İstanbulda da xeyli sayda pravoslavlar yaşayır. Düzdür, onlar Rusiyaya bağlı olmasalar da, xristianlığın pravoslav qoluna bağlıdırlar. Türkiyədə onların ayrıca dini mərkəzi var, kifayət qədər nüfuzludur. Amma bütün hallarda bəzən açıq, bəzən də gizli formada Türkiyənin islamlaşması, burada tarixən pravoslavlığın geniş yayıldığı ərazidə Türkiyə dövlətinin qurulması dünyanın bir çox dini mərkəzlərini narahat edir. Təəssüf ki, biz Rusiyanın bir tərəfində - siyasətinin İslam dünyası ilə, Türkiyə ilə yaxınlaşmasını görürük, digər tərəfdə isə dini mərkəzlərin fərqli bəyanat verdiyini görürük. Hesab edirəm ki, kifayət qədər təhlükəli məsələdir. Dini mərkəzlər daha çox həmrəyli-

yin təmin olunmasına çalışmalıdır. Onlar ayırıcı yanaşmalardan uzaq olmalıdır. Bu cür yanaşma çox təhlükəlidir və həmin dövlətlərin özü üçün də dini müstəvidə böyük münəqişələrin yaranmasına səbəb ola bilər”. Yada salaq ki, dünyanın bir çox ölkəsində antiislam siyasəti tüğyan edir. Xüsusilə də Avropada islamofobiya meyilləri kəskin artıb və müsəlman aləminə qarşı aparılan bu çirkin kampaniya getdikcə daha nümayişkarane formada həyata keçirilir. Gah müsəlmanların dini kitabı Quranı-Kərim yandırılır, gah Məhəmməd Peyğəmbərin karikatürası çəkilərək təhqir olunmağa çalışılır və digər bu kimi hallarla insanların dini hissləri ilə oynanılan tərbiyələrə əl atılır. Dini nifrət zəminində törədilən bu əməllər əsasən Fransa, İsveç, Danimarkada tez-tez baş verir, islamofob əməllərə sözün əsl mənasında göz yumulur, “münbit” şərait yadırlar.

□ **Afaq MİRƏYİQ**,
“Yeni Müsavat”

“Nar” sərfəli mobil operator mövqeyini qoruyur

“Nar” 2023-cü ilin nəticələrinə dair keçirdiyi mətbuat konfransında sərfəli qiymət siyasəti üzrə liderliyini, müştəri məmnuniyyəti ilə bağlı uğurlu göstəricilərini, əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və mühüm sosial yönümlü layihələri barədə geniş məlumat verib.

Müştəri Loyallığı İndeksi nəticələrinə görə mobil operatorlar arasında “Nar” yüksək nəticə göstərərək 2023-cü ildə ölkə üzrə lider olub. Müstəqil araşdırma şirkəti tərəfindən aparılmış sorğunun nəticələrinə görə, əsas razılıq bildirilən indikatorlar sərfəli qiymət, üstün müştəri təcrübəsi və internet paketləridir.

“Nar”ın baş icraçı direktoru Qunnar Panke ötən ilin uğurlu nəticələri barədə danışaraq bildirib: “Ardıcıl 5-ci ildir, sərfəli qiymət və müştəri məmnuniyyəti üzrə lider mövqeyimizi qorumağa nail olmuşuq. 2024-cü ildə də müştəriyönümlülük və sərfəli qiymət strategiyamıza sadıq qalmaqı hədəfləyirik, çünki “Nar” sənə

ən yaxın mobil operatorudur”.

Konfrans zamanı müştərilər üçün xərclərin şəffaflığını və müxtəlif xidmət əməliyyatlarını asanlaşdıran “Nar+” tətbiqinin yenilənmiş versiyası da təqdim edilib. Yenilənən tətbiqin

interfeysində ən çox istifadə olunan funksiyalar önə çıxarmaqla yanaşı, balans artımı, internet paketin yenilənməsi, tarif dəyişikliyi və digər əməliyyatları bir kliklə həyata keçirmək imkanı da verilir.

Sərfəli xidmətləri ilə yanaşı, yüksək müştəri məmnuniyyətini də xüsusi diqqətdə saxlayan “Nar”ın xidmət mərkəzlərinə 2023-cü ildə müraciət edənlərin 98.6%-i göstərilən xidmətlərdən razılıqlarını bildi-

riblər. 2022-ci ilə müqayisədə artan bu göstəricinin əldə olunmasında əsas faktor yeni konseptli mağazalara keçidin davam etdirilməsidir. Operator ötən il yenilənmiş 25 mağazasını təqdim edib.

“Nar”ın əsaslandığı müştəriyönümlülük strategiyası 2023-cü ildə beynəlxalq səviyyədə tanınaraq ISO 9001:2015 Keyfiyyətin İdarə olunması və ISO 10002:2018 Müştəri Məmnuniyyətinin İdarə olunması üzrə beynəlxalq sertifikatlarına layiq görülüb.

“Nar” Laçın şəhərində satış və xidmət mərkəzinə təqdim edən ilk operator olub. Abunəçilərinə daha yaxın olmaq məqsədilə, “Nar” qısa zamanda Şuşa, Xankəndi, Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı, Kəlbəcər, Laçın, Xocavənd, Füzuli, Tərtər və Ağdam şəhərlərinin öz əhatə dairəsinə daxil edilməsinə nail olub.

“Nar” 2023-cü ildə korporativ sosial məsuliyyət strategiyası çərçivəsində 30 sosial təşəbbüsün gerçəkləşdiril-

məsinə dəstək olub. Operator ötən il həyata keçirdiyi layihələrə 2.4 milyon manatdan çox vəsait ayırıb. “Nar”ın davamlı olaraq həyata keçirdiyi “Jest dili.az” sosial layihəsi Beynəlxalq İctimaiyyətlə Əlaqələr Assosiasiyası tərəfindən “Korporativ məsuliyyət” istiqamətində ən uğurlu layihə olaraq “Qızıl Dünya Mükafatı”na layiq görülüb.

“Nar” 2024-cü ildə də ən sərfəli operator mövqeyini saxlamaqla, müştəriyönümlü strategiyasını davam etdirməyi, yeni konseptli daha 18 mağazasını müştərilərin xidmətinə təqdim etməyi, azad edilmiş ərazilərdəki əhatə dairəsini genişləndirməyi və həyata keçirilən sosial layihələrə investisiya yatırımlarını davam etdirməyi planlaşdırır.

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən “Nar” son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyönümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

MUSAVAT

Son səhifə

N 50 (8423) 16 mart 2024

Gəncliyin sirri: cəmi üç aya...

Alimlər kakaonun üz dərisinin tərəvətini bərpa edə biləcəyini açıqlayıblar. Araşdırmalar göstərir ki, bu içki cəmi üç aydan sonra müsbət dəyişikliklərə gətirib çıxarır. Kakao istehlakı dərinin teksturasını və elastikliyinə əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırır. Bununla belə, qırıqlarla mübarizə aparmaq üçün qatırsız, xam kakao istehlak etmək tövsiyə olunur.

Təsiri artırmaq üçün mütəxəssislər həmçinin balıqlaşdırılmış pəhriz saxlamağı və dərinə zərərli ekoloji faktorlardan qorumaq üçün müntəzəm təmizləmə prosedurlarını həyata keçirməyi məsləhət görürlər.

Göz təzyiqi hansı halda yaranır?

Normalda göz təzyiqi 12-20 mm cıva sütunu arası olmalıdır. Aşağı və yuxarı olanda gözdə müəyyən narahatlıqlar yaranır.

Bunu Səhiyyə Nazirliyinin rəsmi "Instagram" hesabında Səhiyyə Nazirliyi akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin həkim-oftalmoloqu Cəmil Həsənov deyib. Onun sözlərinə görə, bu təzyiq gözdaxili maye hesabına yaranır: "Kiprikli cisim mayeni ifraz edir. Xüsusi fizioloji yollarla göz mayesi damar vasitəsilə çıxır (axır). Bununla da daimi balans saxlanılır. Balans olanda gözün normal təzyiqi 12-20 mm cıva sütunu olur".

C.Həsənov qeyd edib ki, 50-55 yaşdan yuxarı insanlarda mayenin çıxış yolları azalmağa başlayır: "Bu zaman gözün ön kamerasında fizioloji yollarda xüsusi bioloji - şərti olaraq adlandırdığımız - "filtr" var. Yaş artdıqca, bu "filtr" yavaş-yavaş tutulur və mayenin axınına maneələr yaranır. Mayenin axını fizioloji yolla azaldandan sonra gözdaxili təzyiq artır. Əgər 50 yaşlı adamlarda 200 neferdən 1-də glaukoma rast gəlinirsə, 80 yaşında 10 neferdən 1-də qarşılaşırsınız".

İnsan orqanizmi üçün günün ən pis vaxtı

ABŞ-ın Miçigan Universitetinin alimləri müəyyən ediblər ki, insanın əhvali-ruhiyyəsi, sirkad (bioloji) saatından və digər amillərdən asılı olaraq səhər saat beş radələrində günün ən pis vaxtıdır. Bu barədə "PLOS Digital Health Journal" tibbi nəşrində dərc olunan araşdırmada deyilir.

Tədqiqatçıların hesablamalarına görə, bu altmış dəqiqə ərzində, saat 05:00-dan saat 06:00-a qədər insanlar nə vaxt oyanmasından asılı olmayaraq, əhval-ruhiyyələrinin daha pis olduğunu bildiriblər. "Əhval-ruhiyyə təbii olaraq və yuxudan asılı olmayaraq səhər ən aşağı, axşam

isə ən yüksək nöqtədə olur", - deyə psixiatr və tədqiqatın aparıcı müəllifi Benjamin Şapiro bildirib.

Bunun əksinə, araşdırmalara görə, axşam saat 17:00-da əksər insanların əhval-ruhiyyəsi daha yüksək olur. "Biz müəyyən etdik ki, əhval-ruhiyyə orqanizmin daxili saati ilə əlaqəli bir ritmə uyğundur və bu saatin təsiri insan oyaq qaldıqca artır", - deyə tədqiqatın baş müəllifi Denni Forger qeyd edib.

Orucun daha bir inanılmaz faydası ortaya çıxdı

Sağlam qidalanma mütəxəssisi Şilan Alyamaçın sözlərinə görə, oruc tutanlarda aktivləşən "sirtuin geni" bədəni həm cavanlaşdırır, həm də yaşlanmanı ləngidir. Ekspert qeyd edib ki, bu dövr əslində orqanizmin üçün bir növ bərpa prosesi olan "autofagiya" hadisəsini təstiq edir. Mütəxəssis əlavə edib ki, sirtuin adlı genlər ağıqla aktivləşməyə başlayır ki, onun sayəsində 1 il 4 və ya 6 ay cavanlaşma və uzunömürlülük əldə etmək mümkündür.

"Laboratoriyada aparılan araşdırmada məlum olub ki, heyvanların qidalanma və toxluğu 40 faiz azaldıqda, 1 il 4 və 6 ay cavanlaşsınlar, eyni zamanda ömürləri uzanıb. Sirtuin geni insan ac olduğu zaman ifraz olunur, ömür müddəti də uzanır. Laboratoriya siçanları və meymunları daha yaşlı, tükləri tökülmüş vəziyyətdə olub, yaralarının isə gec sağaldığı qeydə alınıb. Ac eksperiment heyvanlarının isə daha uzun ömür sürdüyü və sağlam olduqları sübut edilib", - Şilan Alyamaç bildirib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yunan dilinin qrammatikasında sual işarəsi əvəzinə nöqtəli vergül qoyulur.
- * Dünyada 5 mindən çox suda-quruda yaşayanlar sinfinə aid canlılar, amfibiylər yaşayır.
- * Bir kilo limonda bir kilo çiyələkdən daha çox şəkər var.
- * Timsahların rəng korluğu var.
- * Yarım kilo bal edə bilmək üçün arılar iki milyondan çox çiçəkdən bitki özünü yığmaq məcburiyyətindədirlər.
- * Mirvarilər sirkədə eriyir.
- * Yerkökündə rəng verici karotein var.
- Pirat Disklər orijinal disklərin gəlirlərini 52% azaldır
- * Hər gün hava yollarından ortalama 10 milyon adam istifadə edir.
- * Son 3 ildə Azərbaycanda ən çox satılan maşın Mercedes-dir
- * İndiyə qədər 1 aprel zarafatlarından 1000-ə qədər adam dünyasını dəyişib.
- * Yaponiyada küçələrin adları olmur
- * Kosmosda astronavtlar qışqıra bilmir, çünki orda cazibə qüvvəsi yoxdu, həmçinin onların gözələrindən yaş da gəlmir
- * Indoneziyada bazarlıq edərkən satıcı pulu yerə atsa son qiymət mənasına gəlir, yəni artıq razılaşdır.

Çox yuxu görmək nədən xəbər verir?

Amerikalı mütəxəssislərin araşdırmalarına görə, insanın çox yuxu görməsi onun yuxu pozuntusu olduğunu göstərir. Araşdırmalara görə, tez-tez yuxu görmək bəzi insanlarda yuxu problemlərinə yol açır. Bu da özü ilə birlikdə digər problemlərə səbəb olur. Mütəxəssislər yuxu periodlarının 90 dəqiqə olduğunu deyir. Yaş irəlilədikcə yuxu zamanı qısalmır. Yaşlılar yuxudan daha tez oyanır.

Bu bürclər heç vaxt yalan danışmır

Bəzi bürclər var ki, daxilə olduğu kimi xaricdə də eynidir. Ürəyindəki dilində olan bu bürclər yalan danışmağı sevməzlər. Astoroloqlar həmin bürcləri araşdırıb və bu barədə proqnoz hazırlayıblar.

QOÇ

Təbiətdə kiçik bir uşaq kimi məsumiyyətə sahib olan Qoçlar ağılına gələni dərhal söyləyib sonradan düşünmək potensialına malikdir.

BUĞA

Təbiətdən rahatlığa düşkün olan Buğa rahatlığını itirməmək, özünü riskə atmamaq üçün hər zaman doğru olanı söyləyir.

OĞLAQ

Əgər bir cərəyan Oğlaq bürcünü təmsil etsəydi, bu, mütləq realizm olardı. Çünki Oğlaq həyatı boyu həmişə çətin vəziyyətlərlə mübarizə aparıb. Onlar məsuliyyət hissi ilə acı həqiqəti deməkdən heç vaxt çəkinmir.

OXATAN

Oxatanlar üçün etika və əxlaqi prinsiplər çox önəmlidir. Yalan onlar üçün əxlaqsızlıq nümunəsi sayılır. Ona görə də Oxatan həmişə dürüstlüyün tərəfindədir. Onlar hər şeyi bağışlaya bilər, amma yalanı əsla!

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500